3.000.000 тонна тайёр!

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ✦ 7 октябрь 1973 йил, якшанба ◆ № 237 (15.711). ◆ Баҳоси 2 тийин.

ОБЛАСТДА БИРИНЧИ

НАМАНГАН. («Совет Ўзбекистони» мухбири). Чуст районидаги «Ўзбекистон» колхози пахтакорлари катта зафар қучдилар. Наманган область хўжаликлари ичида биринчи бўлиб пахта тайёрлаш планини бажардилар. Она-Ватанга 2100 тонна ёки ҳар гектар ердан 28 центнердан «оқ олтин» етказиб берилди. Тайёрланган ҳосилнинг асосий қисми уруғлик учун қабул қилинди.

Колхоз аъзолари ўз зиммаларига катта мажбурият олдилар ва планга қўшимча минг тонна пахта тайёрлаб, ҳосилдорликни 40 центнерга етказишга бел боғладилар.

Германия Бирлашган Социалистик партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари ўртоқ Эрих ХОНЕККЕРГА
Германия Демократик Республикаси Давлат Кенгашининг Раиси ўртоқ Вилли ШТОФГА
Германия Демократик Республикаси Министрлар Советининг Раиси ўртоқ Хорст ЗИНДЕРМАНГА

БЕРЛИН

Азиз ўртоқлар!

Мамлакатингизнинг миллий байрами — Германия Демократик Республикаси ташкил қилинганлигининг 24 йиллиги муносабати билан Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми, СССР Министрлар Совети ва бутун совет халқи Германия Бирлашган социалистик партияси Марказий Комитетига, Германия Демократик Республикаси Давлат Кенгашига, Министрлар Советига ва барча меҳнаткашларига қардошлик саломи ва самимий қутловлар йўллайдилар.

Бу йил республика куни байрами ГДР социалистик қурилишида янги муваффақиятлар билан ва унинг халқаро позицияларини мустаҳкамлаш соҳасидаги муҳим ютуқлар билан нишонланди.

ГДР меҳнаткашлари ўзининг маркчи-ленинчи партияси раҳбарлигида ривожланган социалистик жамият қуриш йўлидан дадил олға бормоқдалар.

Социалистик давлатлар қудратли ҳамдўстлигининг аъзоси бўлган ГДР шу давлатлар ўртасидаги сиёсий, иқтисодий, илмий ва маданий ҳамкорликни ривожлантириш ишига, социалистик иқтисодий интеграция комплекс программасини амалга оширишга ўзининг муҳим ҳиссасини қўшмоқда.

Германия Демократик Республикасининг изчил тинчликсевар ташқи сиёсати бутун жаҳонда муносиб ишонч ва обрў-эътиборга сазовор бўлмоқда. ГДРнинг БМТга қабул қилинганлиги бунинг ишончли далилидир. Бу билан ишчи ва деҳқонлар немис давлатини халқаро камситишдан иборат империалистик сиёсатга узил-кесил чек қўйилди. Эндиликда жаҳондаги 90 дан ортиқ давлат ГДРни таниди, халқаро ишларда унинг овози баралла янграмоқда.

Германия Демократик Республикаси Германия Бирлашган социалистик партияси VIII съездининг қарорларини изчиллик билан амалга ошира бориб, барча дўстлари ва иттифоқчилари билан чамбарчас алоқада, халқаро кескинликни юмшатиш олижаноб жараёнини ривожлантириш ва мустаҳкамлаш соҳасида, Европа қитъасида тинчликни ва хавфсизликни мустаҳкамлашда актив иштирок этмоқда.

КПСС билан ГБСП, Совет Иттифоқи билан Германия Демократик Республикасининг халқлари муштарак ишимиз учун биргаликда олиб борилган кураш йилларида тобланган бузилмас дўстлик алоқалари туфайли боғлангандир. Биз халқларнинг чинакам қардошлигини социализмгина қарор топтиришга қодир эканлигининг жонли тимсоли бўлган ана шу дўстликни бундан буён ҳам кўз қорачиғидай сақлаймиз ва ривожлантирамиз.

Мана шу байрам кунида сиз, азиз дўстларга, ГДРнинг бутун халқига немис диёрида ривожланган социалистик жамият қуришда, социализм ва коммунизм буюк идеалларининг тантанаси учун, тинчлик ва халқаро хавфсизлик учун курашда янгидан-янги муваффақиятларга эришишингизни тилаймиз.

Социалистик Германия Демократик Республикаси мустаҳкамланаверсин ва гуллаб-яшнайверсин!

Яшасин СССР билан ГДР ўртасидаги бузилмас иттифоқ ва дўстлик!

Яшасин социалистик давлатларнинг қардошлик ҳамдўстлиги!

Л. БРЕЖНЕВ Н. ПОДГОРНИЙ А. КОСИГИН

ПАХТА ШТАБИ
ТЕЛЕФОНЛАР: 337343 — 337604

1.500.000 ТОННА МАШИНАДА ТЕРИЛДИ
ЭНДИ НАВБАТ ТЎРТИНЧИ МИЛЛИОНГА!

ИЛҒОР САБЗАВОТКОРЛАРГА БАЙРОҚЛАР

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети давлатга сабзавот ва полиз маҳсулотлари сотиш юзасидан областлар, районлар, колхозлар ва совхозлар ўртасидаги социалистик мусобақанинг 1973 йил 1 октябргача бўлган якунларини кўриб чиқдилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг кўчма Қизил байроғини **Сирдарё областига** (область партия комитетининг секретари ўртоқ **Қ. Аҳмедов**, область ижроия комитетининг раиси ўртоқ **В. Ҳайдуров**, область қишлоқ хўжалиги бошқармасининг бошлиғи ўртоқ **Ҳ. Мажидов**, совхозлар трестининг директори ўртоқ **С. Мирҳабибов**, қишлоқ хўжалик маҳсулотларини харид қилиш ва унинг сифати бўйича бош давлат инспектори ўртоқ **Р. Орифов**, область матлубот союзи правлениесининг раиси ўртоқ **Қ. Неъматов**) беришга қарор қилинди. Бу область сентябрь ойида давлатга 20885 тонна ёки йиллик планнинг 83,5 проценти миқдорида турли сабзавот сотган, сабзавот сотиш планини 110,1 процент, картошка сотиш планини 57,1 процент ва полиз маҳсулотлари сотиш планини 162,7 процент бажарган. Кўчма Қизил байроқ Наманган областидан олиб берилади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг кўчма Қизил байроғини Андижон областининг **Хўжаобод** районига (район партия комитетининг секретари ўртоқ **Д. Ҳасанов**, район ижроия комитетининг раиси ўртоқ **Д. Дадабоев**, район ижроия комитети қишлоқ хўжалиги бошқармасининг бошлиғи ўртоқ **А. Ражабов**, қишлоқ хўжалик маҳсулотларини харид қилиш ва унинг сифати бўйича бош давлат инспектори ўртоқ **К. Мамажонов**, район матлубот союзи правлениесининг раиси ўртоқ **М. Сиддиқов**) беришга қарор қилинди. Бу район сентябрь ойида давлатга 3009 тонна ёки йиллик планнинг 63 проценти миқдорида турли хил маҳсулот сотган ва давлатга сабзавот сотиш планини 107 процент бажарган. Кўчма Қизил байроқ Андижон областининг Қўрғонтепа районидан олиб берилади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг кўчма Қизил байроғини Тошкент области, Бўстонлиқ районидаги **Жданов** номли колхозга (колхоз правлениесининг раиси ўртоқ **А. Абдихолиқов**, партия ташкилотининг секретари ўртоқ **И. Абдуллаев**, бош агроном ўртоқ **П. Қурбонов**) беришга қарор қилинди. Бу колхоз сентябрь ойида давлатга 2561 тонна ёки йиллик планнинг 80 проценти миқдорида ҳар хил сабзавот сотган, давлатга сабзавот сотиш планини 202,2 процент, картошка сотиш планини 211 процент, полиз маҳсулотлари сотиш планини 100 процент бажарган. Кўчма Қизил байроқ Самарқанд область Самарқанд районидаги Энгельс номли колхоздан олиб берилади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг кўчма Қизил байроғини Тошкент область, Янгийўл районидаги **Свердлов** номли совхозга (совхоз директори ўртоқ **Р. Усмонов**, партия ташкилотининг секретари ўртоқ **И. Азимов**, ишчилар комитетининг раиси ўртоқ **Н. Рўзиева**, бош агроном ўртоқ **Р. Собиров**) беришга қарор қилинди. Бу совхоз сентябрь ойида давлатга 2452 тонна ёки йиллик планнинг 46,8 проценти миқдорида турли сабзавот сотган ва давлатга сабзавот сотиш планини 97,6 процент, картошка сотиш планини 86 процент, полиз маҳсулотлари сотиш планини 152,5 процент бажарган. Кўчма Қизил байроқ Наманган область, Чуст районидаги «Косонсой» совхозидан олиб берилади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг кўчма Қизил байроғини Самарқанд область, Самарқанд районидаги **«Овоще-виноградний»** совхозига (совхоз директори ўртоқ **Р. Саидназаров**, партия ташкилотининг секретари ўртоқ **Н. Исматов**, ишчилар комитетининг раиси ўртоқ **М. Пўлатов**, бош агроном ўртоқ **А. Қурбонов**) беришга қарор қилинди. Бу совхоз сентябрь ойида давлатга 1406 тонна ёки йиллик планнинг 38,1 проценти миқдорида турли сабзавот сотган, давлатга сабзавот сотиш планини 102 процент, картошка сотиш планини 90 процент бажарган. Кўчма Қизил байроқ Тошкент область, Калинин районидаги «1-Тошкент» совхозидан олиб берилади.

Сирдарё области. Бутун ҳосилни қисқа муддатларда териб оламиз! Мирзачўл районидаги Сегизбоев номли совхознинг механизаторлари ана шу шиор остида ғайрат билан ишламоқдалар. Ҳар куни давлат омборларига 6—7 процентдан «оқ олтин» топширилмоқда. «Зангори кема» капитани Шерали Миралимов ҳар куни ўзи бошқараётган терим агрегати билан 10—12 тоннадан «оқ олтин» термоқда. У мавсум охиригача хирмонга 200 тонна пахта тўкишга аҳд қилган. Суратда: механизатор Ш. Миралимов.

А. Горокрик фотоси, (ЎзТАГ).

СЎЗ—ПЕШҚАДАМЛАРГА

ВАЪДАГА ВАФО

Бу йил ҳосилнинг чўғи яхши. Хирмонимиз ҳар қачонгидан ҳам қут-баракали бўлишига ишончимиз комил. Мавжуд 1191 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 47 центнердан «оқ олтин» топширишга ваъда берганмиз. Шунда ялпи ҳосил 5600 тоннага етказилади. Ҳосилдорлик бир йилда гектар бошига 7,2 центнер ошади.

47 центнер! Ҳосилдорликни бу даражага кўтариш осон эмас. Лекин манглай теримизни аямадик, ишладик. Механизациядан унумли фойдаланилди, агротехникага қатъий амал қилинди. Мажбуриятга яраша ҳосил етиштирдик. Насия гап эмас, ҳозир шунча ҳосил даламизда нақд бор. Илғор бригадалар эса 50-60 центнерни мўлжалламоқдалар.

Мана йиғим-теримнинг долзарб кунлари келди. 15 та терим агрегати, 2 мингдан кўпроқ теримчи далада. Ҳар бир теримчининг кунлик иш унуми 140-150 килограммга, ҳар битта машинанинг кунлик унуми 4-4,5 тоннага етди. Ҳар куни йиллик планнинг 3,5-4 проценти миқдорида пахта тайёрлашга эришмоқдамиз.

Ўзбекистон ССР Олий Совети депутати Ҳожи Қурбонов бошлиқ бригада мусобақада олдинги ўринда бораётир. Терим группа усулида ташкил қилинган. Машина теримида ҳам, қўл билан теришда ҳам юқори сифат таъминланмоқда. Нобудгарчиликка йўл қўйилмаяпти. Пахтакорларга, дала гвардиячиларига маданий-маиший хизмат намунали уюштирилган. Бригада 70 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 60 центнердан «оқ олтин» йиғиб олиш учун курашаётир. Биз ана шу илғор бригаданинг тажрибасини оммалаштирдик. Натижада Ражаб Ниёзматов, Раҳим Тожибоев бошлиқ бригадаларда ҳам суръат жадаллашди.

Колхозимизда пахта майдонининг қарийб ярмида уруғлик етиштирилади, яъни 1022 тонна элита ҳамда биринчи ва иккинчи репродукцияли уруғлик пахта топширишимиз керак. Уруғлик учун ажратилган участкаларда терим сифатига алоҳида эътибор бермоқдамиз. Дастлабки очилган пахта қўлда териб олингач, бу далаларга ҳам машина киритилади.

Дала гвардиячилари ва теримчилар ўртасида социалистик мусобақа кенг қулоч ёйди. О. Бозоров, Ш. Норбоев, О. Каримов каби механик-ҳайдовчилар кўп ва сифатли пахта териб, вимпел ва пул мукофотига сазовор бўлдилар. Кўпминг килограммчилардан О. Раҳимова, М. Қодирова, С. Мавлонова, М. Ражабова сингари ўнлаб теримчилар мусобақада олдинги сафларда бораётирлар. Илғорлар моддий ва маънавий жиҳатдан рағбатлантириляпти, дала меҳнаткашларига ғамхўрлик кучайтириляпти.

Сотим ҚАЛАНДАРОВ.
Урганч районидаги Ленин номли колхоз раиси.

А. Н. Косигин ГФР савдо-саноат доиралари вакиллари билан суҳбатлашди

СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин СССР Министрлар Совети Фан ва техника давлат комитети таклифига биноан Москвага келган ГФР иш берувчилар союзи федерал бирлашмаси президенти ва саноат эгалари союзининг вице-президенти Отто Фридрихни 5 октябрда Кремлда қабул қилди.

Дўстона вазиятда ўтган суҳбатда халқаро иқтисодий муносабатларнинг айрим жиҳатлари ҳамда Совет Иттифоқи билан ГФР ўртасида савдо-иқтисодий ва илмий-техникавий алоқаларни ривожлантиришга доир бир қанча масалалар қараб чиқилди.

Суҳбатда ГФРнинг СССРдаги элчиси У. Зам иштирок этди.

А. П. КИРИЛЕНКО ГРУЗИЯДАН ЖЎНАБ КЕТДИ

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари А. П. Кириленко 5 октябрда Тбилисидан жўнаб кетди. (ТАСС).

ПАРТИЯ-ХЎЖАЛИК АКТИВИ ЙИҒИЛИШИ

АНДИЖОН, 6 октябрь. (ЎзТАГ). Бугун бу ерда Андижон область партия-хўжалик активининг йиғилиши бўлиб ўтди. Йиғилишда пахтакор республикалар партия-хўжалик активининг КПСС Марказий Комитети Бош секретари Леонид Ильич Брежнев иштирокида ўтган йиғилиши қарорлари қандай бажарилаётганлиги муҳокама қилинди.

Қабул қилинган мажбуриятларни муваффақиятли бажариш учун иш суръатларини кучайтириш ва сифатини ошириш тадбирлари белгиланди.

Йиғилишда Андижон область партия комитетининг биринчи секретари Б. Р. Раҳимов нутқ сўзлади.

(ЎзТАГ).

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

СССР Олий Совети Президиуми 1973 йил 5 октябрь Фармонига биноан Самотлор — Усть-Балик — Курган — Уфа —Альметьевск нефть қувури қурилишидаги топшириқларни муваффақиятли бажарганликлари учун алоҳида ўрнак кўрсатган ишчилар, инженер-техник ходимлар ва хизматчиларнинг катта бир группасини СССР орден ва медаллари билан мукофотлади.

217 киши Ленин ордени билан, 25 киши Октябрь революцияси ордени билан, 180 киши Меҳнат Қизил Байроқ ордени билан, 99 киши Халқлар дўстлиги ордени билан, 225 киши «Ҳурмат белгиси» ордени билан, 230 киши «Шавкатли меҳнати учун» медали билан ва 216 киши «Меҳнатда ўрнак кўрсатганлик учун» медали билан мукофотландилар.

Фармон «СССР Олий Совети ведомостлари»да ва маҳаллий матбуотда эълон қилинади.

4.850 МИНГ ТОННА УЧУН

республика областларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида 1973 йил 6 октябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Областлар	Бир кунда	Мавсум бошидан	Шу жумладан машинада: бир кунда	Шу жумладан машинада: мавсум бошидан
Андижон	2,05	84,75	3,22	86,61
Қашқадарё	1,79	80,97	1,98	63,56
Сурхондарё	2,20	75,52	2,67	71,91
Сирдарё	3,85	72,46	4,94	88,73
Наманган	2,53	67,92	4,25	86,06
Тошкент	3,70	66,56	4,44	72,39
Фарғона	2,09	66,51	3,09	56,78
Хоразм	2,74	54,57	2,22	32,10
Бухоро	1,87	53,37	2,94	48,11
ҚҚ АССР	3,03	52,35	2,92	39,99
Самарқанд	2,75	45,58	4,17	51,60
Республика бўйича:	2,59	65,70	3,51	65,80
Шу жумладан ингичка толали пахта				
Сурхондарё	1,72	60,32		
Қашқадарё	2,15	52,85		
Бухоро	0,51	13,85		
Республика бўйича:	1,69	54,67		

САФАРБАРЛИК ҚАНИ?

ТАШВИШЛИ СИГНАЛ

Булунғур райони пахта териш ва топширишда оқсаяпти. Райондаги колхоз ва совхозларнинг далаларида пахта чамандек очилиб ётгани ҳолда сентябрь ойи ва октябрнинг биринчи беш кунлик графиги бажарилмади.

Бунга асосий сабаб шуки, хўжаликларда мавжуд ишчи кучлари йиғим-теримга тўла сафарбар этилмаётир. Машина терими яхши ташкил қилинган эмас.

Гагарин номли совхоз (директори А. Файзиев) «сентябрда планни 50 процентдан оширамиз» деб ваъда қилган эди. Лекин ваъдаси устидан чиқмади. Шу ойда йиллик планнинг 27 проценти миқдорида пахта тайёрланди. Бундан кейин кунига 4-5 процент пахта тайёрлашга мўлжалланган терим графиги ҳам қоғозда қолиб кетмоқда. Навоий номли совхоз, «Победа», Ленин номли колхозларда аҳвол янада оғир.

Ленин номли колхоз райондаги йирик пахтакор хўжаликлардан ҳисобланади. Бу хўжаликда бултур йиғим-терим ҳаддан ташқари чўзиб юборилгани сабабли талай пахтанинг нобуд бўлишига йўл қўйилган, йиллик пахта тайёрлаш плани атиги 73 процент бажарилган эди. 2400 гектар пахта майдонига эга бўлган бу колхозда суръат жуда суст. Шу кунгача пахта тайёрлаш планининг учдан бир қисми ҳам бажарилгани йўқ. Сентябрь ойида графикдаги 36 процент ўрнига 16 процент пахта топширилди. Кейинги беш кунликда ҳам сезиларли ўзгариш бўлмади.

Колхознинг хўжалик дафтарида меҳнатга яроқли 1075 киши борлиги қайд этилган. Яна колхоз территориясида боғ ва томорқаси бўлган 418 хўжалик бор. Лекин улар йиғим-теримга тўла сафарбар этилмаган. Пахта теришга қатнашаётганлар 750-790 кишидан ошмайди. Ҳар бир кишининг кунлик терган пахтаси нормадаги 80 ўрнига 50-55 килограммдан нари ўтмаётир.

Колхоз партия ташкилоти секретари Пўлат Умаровдан график бўйича теримда қанча киши қатнашиши керак эканлигини сўраган эдик, у 1245 киши деб жавоб берди. Яна ундан Асад Ҳамроев, Сайидраҳим Чинниқулов бошлиқ бригадаларда қабул пунктига пахта жўнатилмаётганлигини сўраганимизда уларнинг колхозчилари бошқа иш билан бандлигини айтди.

Мавжуд ишчи кучи теримга тортилмаётганлиги устига машина теримига етарли эътибор берилмаган. Аввало ғўзани дефолиация қилиш кечиктириб юборилди. Ҳосили машинада теришга ажратилган 1700 гектар пайкалининг аксарияти ўтлардан тозаланмаган. Натижада терим машиналарининг ишлашидан бекор туриб қолиши кўп бўляпти. Колхоз техника паркидаги 29 та машинадан баъзи кунлари 20-22 таси пахта теради. Ҳар бир агрегат билан кунига терилаётган пахта 2,5-3 тоннадан ошмаяпти. Машина терими планининг энди 18 процент бажарилгани техникадан қанчалик ёмон фойдаланилаётганини кўрсатиб турибди.

Фурсат кутиб турмайди. Ҳозирги ҳар соат ва кун йиғим-терим учун энг ғанимат дамдир. Булунғур район партия, совет ташкилотлари ва хўжалик раҳбарлари сусткашликка қатъий чек қўйишлари, мавжуд куч ва терим агрегатларини пахта фронтига тўла сафарбар этишлари, теримда кескин бурулиш ясаш тадбирларини кўришлари керак.

Л. ЭРГАШЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ЗАРБДОР МЕҲНАТ БАЙРАМИ

ВЛКСМнинг 55 йиллигига бағишлаб Ўзбекистон комсомол-ёшларининг шанбалиги бошланди. Республика комсомол ташкилотлари бу зарбдор меҳнат байрамига кўтаринки кайфият ва пухта ҳозирлик билан келдилар. Барча область, шаҳар ва районларда шанбаликка тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш бўйича штаблар тузилди, комсомол йиғилишлари ўтказилди. Комсомол ходимлари жойларда бўлиб бу муҳим сиёсий тадбирнинг мақсади, уни активлик ва зўр уюшқоқлик билан ўтказиш ҳақида тушунтириш ва суҳбатлар ўтказдилар. Ёшлар коллективларининг шанбаликда амалга оширадиган конкрет ишлари белгилаб олинди.

Шанбаликда пахтакор хўжаликлар, саноат корхоналари, транспорт ва қурилиш ташкилотлари ҳамда олий ўқув юртларидан жами 2,5 миллион йигит-қиз иштирок этади. Улар ўз кучлари билан салкам 70 минг тонна «оқ олтин» териш, иш ўринларида кундалик топшириқларни 1,5—2 ҳиссага етказиб адо этишга сўз бердилар. Меҳнат байрамини айниқса Тошкент области, Наманган ва Самарқанд шаҳар комсомол комитетлари зўр активлик билан бошлаб юбордилар.

БУГУН—ЎҚИТУВЧИЛАР КУНИ

ҚАЛБ МЕЪМОРИ

Мамлакатимизда ўқитувчилик касби шундай касб бўлиб қолдики, бу касб эгасини ҳамма иззат-ҳурмат қилади. Жонажон партия ва ҳукуматимиз зиёкорлар — ўқитувчиларнинг меҳнатини юксак тақдирлаб келяпти. Ҳозир республикамизда 11 мингга яқин ўқитувчи СССР орден ва медаллари билан мукофотланган. 2200 дан зиёд муаллимга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган ўқитувчи» деган фахрий унвон берилган. Кўплаб ўқитувчилар «СССР маорифи аълочиси», «Ўзбекистон ССР халқ маорифи аълочиси» нишонлари билан тақдирланган. Шонли ўқитувчилар сафида халқ депутатлари ҳам бор. Шулардан бири — СССР Олий Совети депутати, Тошкент шаҳар, Куйбишев районидаги 207-ўрта мактабнинг физика ўқитувчиси Нури УМАРОВА ҳақида ҳикоя қиламиз.

— Кўп ташвишланаверманг, дугонажон!

— Доим айтган вақтларига етиб келардилар. Нима бўлдийкин-а?

— Биласиз-ку, ҳозир бошларидан иш ошиб-тошиб ётибди.

Ўртага яна сокинлик чўкди. Раъно дераза ойнасидан кўчага тикилганча хаёлга ботди. Ҳабиба билан Марғуба газетанинг янги сонини кўздан кечира бошлашди. Шу чоқ эшик очилиб, хонага шоша-пиша опа кириб келди.

— Кечирасизлар, қизлар, сизларни бироз кутдириб қўйдим, — дея узр сўради ва кечикиш сабабини тушунтира бошлади:

— Келаётиб, райижрокомга кирувдим. Иш чиқиб, бироз ушланиб қолдим.

— Ҳечқиси йўқ, опа. Фақат бироз ташвишландик, холос, — деди дугоналар бараварига.

— Қани, яқинроқ ўтиринглар! — Нури опа шогирдларини стулга таклиф қилди. Ҳар галгидек устоз ва шогирдлар ўртасида суҳбат қизиб кетди. Ўқитиш ва таълим-тарбия масалалари уларни кўпроқ қизиқтирарди...

Ҳа, бир вақтлар Раъно Расулова, Ҳабиба Жабборова, Марғуба Маҳмудовалар. Нури Умарова қўлида таҳсил кўришган, фан асосларини мукаммал ўрганишган эди. Мана, бугунги кунда Раъно физика-математикадан, Ҳабиба немис тилидан, Марғуба эса химиядан дарс бериб, ёш авлодни тарбиялашда фаол иштирок этишяпти.

Яхши боғбондан боғ-ниҳол қолади. Нури Умарова ҳам ўзига муносиб шогирдлар етиштириб бораётир. Улар халқ хўжалигининг турли соҳаларида намуна кўрсатиб меҳнат қилишмоқда. Техника, медицина, қишлоқ хўжалиги фанлари кандидатлари сафида Н. Умарованинг кўплаб шогирдлари бор.

Денгиз туби сон-саноқсиз инжу гавҳарга бой бўлади. Баъзи муаллимларнинг қалби ҳам дурдоналар қалашиб ётган бамисоли бир денгиз. Улар қалби тўридаги барча бойликларини халқ бахт-саодати йўлига сарфлашни катта бахт деб биладилар. Ана шундай саховатли ва ҳурматли муаллимлардан бири Нури Умаровадир.

Тошкентнинг Девонбеги маҳалласидаги Ҳаёт номли 62-мактабда ўқиб юрган кезларидаёқ «катта бўлсам, албатта, муаллима бўламан» деб аҳд қилган ёш Нури мутолаадан бош кўтармасди. Математика ўқитувчиси Ҳожиумар Юнусий қиздаги қобилиятни кўриб, ишчи Умар отага:

— Оқилангизга ҳавасим келади, Униб-ўссин десангиз, албатта, уни ўқитинг, — деб, қайта-қайта уқтирарди.

Ёш Нурини илмлар олами ром этаётган кезларда Юнусий домладан «Табиатдаги барча ҳодисалар физик ҳодисалар дейилади. «Физика» сўзи грекча бўлиб, табиат сўзидан олингандир», — деган дона-дона, гапларни эшитиш мурғак қалбда эзгу шуълани аланга олдириб юборди. Шу-шу Нурини физика фани мафтун этиб қўйган эди.

Илмга ўч Нури қалбини мавжлантирган эзгу истакнинг этагини маҳкам тутди. Аввал у хотин-қизлар билим юртида таҳсил кўрди. Уни тамомлагач, Октябрь районидаги 115-мактабда бошланғич синфларга дарс берди. Айни чоғда педагогика институтининг физика-математика факультетига кириб, сиртдан ўқий бошлади. Бироқ уруш туфайли ўқишни вақтинча тўхтатишга тўғри келди.

Ёш укалари Жўра ва Зуҳраларни ўқитиш, кийинтириш ҳам унинг зиммасига тушди. Сўнг ўзи ҳам ота, ҳам она бўлиб келин туширди. Ҳозир укаси Жўра Умаров — техника фанлари кандидати. Келини Насиба эса физика ўқитувчиси.

Умаровалар оиласига ҳавасингиз келади. Нури опанинг катта қизи Саида политехника институтини тамомлаб, Олмалиқда инженер бўлиб ишлаётир. Фарида — Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш инженерлари институти химия кафедраси ходими. Шоҳида — политехника институтининг аълочи талабаси.

Меҳнатнинг — зебу-зийнатинг, дейди халқимиз. Нури Умарова халқ учун, Ватан учун озмунча меҳнат қилмади! Мана, ўттиз йилдирки, у ёш авлодни коммунистик руҳда тарбиялаб келаётир. Куйбишев районидаги 207-мактабда ишлаётганига ҳам йигирма йилдан ошди.

Офтоб ҳароратидан ер, муаллим илмидан ўқувчи баҳра олади. Ҳозирга қадар унинг қўлидан юзлаб, минглаб ўқувчи ўрта мактабни тамомлаб, ҳаётга парвоз қилди. Уларни кўрганда опанинг қалби завққа тўлади, кўнгли баҳордек яшаради.

Ўқувчилар қалбига булоқ сувидек ором бўлиб сизиб кирган муаллиманинг меҳри минглаб қалбларда жўш урмоқда. Уларнинг «физика фанидан яхши ўқиганлигимнинг боиси бор» дейишлари ҳам бежиз эмас. Нури Умарованинг дарсга қовоқ солиб кириб, заҳрини сочганини ўқувчилари сира эслашолмайди. Бирорта ҳам физика машғулоти кўргазмали қуролсиз ўтмаган. Дарслар кабинет системасида ўқилади. Кўргазма қуролларнинг аксариятини ўқувчиларнинг ўзлари моҳир ўқитувчи раҳбарлигида ясашган. «Ёш физиклар» тўгараги ҳам иккинчи мустақил дарс саналади. Шунинг учун бўлса керак, Нури Умарова ўқитаётган физика фани бўйича ўзлаштириш юқори. 1966 йилда таълим-тарбияни яхшилашдаги катта хизматлари юксак тақдирланди. Маҳоратли муаллимага юксак мукофот — Ленин ордени берилди.

Эл-юрт ишончига сазовор бўлиш катта бахт. Бунга фақат ҳалол, самарали меҳнат эвазигагина эришиш мумкин. СССР Олий Советининг депутати деган шарафли номга муносиб бўлиш учун сайловчилар наказига сезгирлик билан қарайди. Кўпчиликнинг кўнглини олишдан ҳам масъулиятли иш бўлмаса керак.

Ўзбек аёли СССР Олий Советининг ташқи ишлар доимий комиссияси аъзоси сифатида тинчлик ишига ҳам муносиб ҳисса қўшиб келаётир, жумладан, СССР ва ГФР ўртасидаги битимларнинг тасдиқланишида халқ вакили сифатида қатнашди. Ўша кезларда тошкентлик ўқитувчидан хабар топган машҳур рассом Вучетич унинг расмини чизди. Ўттизинчи йилларда Тошкентда ишлаган бу мўйқалам соҳибининг ижодида ўзбек муаллимаси, Нури Умарованинг ҳам портрети пайдо бўлди.

Тиниб-тинчимас, ўз бурчига содиқ депутатнинг наказ дафтарчаси бажарилиши лозим бўлган турли-туман вазифалар, яқин кунларда ҳал этилиши зарур бўлган масалалар билан тўлиб-тошган. Корхона раҳбарлари билан маслаҳатлашиш, меҳнаткашлар арзига қулоқ солиш, қурилиш ташкилотларига бориш, райижрокомга чиқиш... Эҳе бир кунда қанча йўл босиш, қанчадан-қанча одамлар билан гаплашиш — буларнинг ҳаммасига вақт ажратиш лозим.

Депутат — халқ хизматкори. Шундай экан, у эл-юртга хизмат қилишни ўзининг муқаддас бурчи деб билиши лозим. Нури Умарова худди ана шундайлардан. Шунинг учун ҳам тонг саҳардан халқ хизматига отланар экан, бир кун олдин режалаб қўйган ишига қўл уради. Сайловчилар наказини адо этиш билан банд бўлган депутат Нури Умарова чарчаш нималигини билмайди. Бунинг устига, ёш ўқитувчиларга ўз педагогик тажрибасини ўргатиш, уларга консультациялар уюштириш, район ва мактаб методика советлари ишларига кўмаклашиш, оила юмушларини бажариш керак! Халққа ҳалол ва виждонан хизмат қилишга бел боғлаган жонкуяр депутат ҳаммасига вақт топади, ҳаммасига улгуради. Чунки у — қалб меъмори!

М. МУҲСИМОВ,
«Совет Ўзбекистони»нинг махсус мухбири.

Планетамизда

СОЦИАЛИЗМ ОДИМЛАРИ

ЗАРБДОР МЕҲНАТ

◆ БЕРЛИН. ГДР новаторлари шу йилнинг биринчи ярмида республика халқ хўжалигини ривожлантириш учун бир миллиард маркадан кўпроқ қўшимча фойда бердилар. ГДР меҳнаткашлари ўртасидаги социалистик мусобақанинг ажралмас қисми бўлиб қолган рационализаторлар ва меҳнат зарбдорларининг ҳаракати шу кунларда ўзининг 25 йиллигини нишонламоқда.

1948 йил октябрь ойида ўзининг кундалик нормасини 380 процент бажарган шахтёр А. Хеннеке «Немис стахановчиси» номини олиб, шу оммавий ҳаракатни бошлаб берган эди. Орадан бир йил ўтар-ўтмас ГДР экономикасининг турли соҳаларида бир миллион 700 минг меҳнаткаш шу ҳаракатга қўшилди. 65 минг ишчи коллективи «Аъло сифатли маҳсулот ишлаб чиқарувчи бригада» деган фахрий унвон учун курашди.

ГДРда рационализаторлар ва меҳнат зарбдорлари ҳаракати шундан кейинги йилларда Совет Иттифоқидаги ҳамкасбларнинг илғор меҳнат усулларини пухта ўрганишдан иборат бўлди. Биринчи «Социалистик меҳнат бригадалари»нинг пайдо бўлиши, халқ хўжалигини ривожлантириш планларини муддатидан илгари бажариш юзасидан оммавий мажбуриятлар қабул қилиниши, ишлаб чиқаришнинг социалистик рационализация қилиниши — ГДРда бошланган шу оммавий ҳаракатнинг муҳим даврларидир.

МЕҲНАТ ШУҲРАТИ

◆ ПРАГА. «ЧКД—компрессорлар» заводи маҳсулоти фақат Чехословакиядагина эмас, балки бошқа мамлакатларда ҳам кенг шуҳрат қозонгандир. Илғор корхона чиқараётган ҳар хил компрессор установкалари ўнлаб мамлакатларга жўнатилмоқда. «ЧКД—компрессорлар» тамғаси босилган маҳсулотнинг асосий харидори Совет Иттифоқидир. Бу ерда тайёрланаётган бутун маҳсулотнинг қарийб 65 процентини мамлакатимизга юборилади.

Дастлабки маҳсулот 1945 йиллардаёқ юборилганди. Совет Армияси Чехословакияни озод қилганидан кейин завод энг оддий компрессорлар ва холодильник установкалари ишлаб чиқара бошлади. Совет Иттифоқидан тобора кўпроқ заказ берилиши корхонада асбоб-ускуналарни модернизациялашга, ишлаб чиқариш программасини кенгайтиришга имкон беради.

Совет — Чехословакия иқтисодий ҳамкорлиги, ўзаро иқтисодий ёрдам кенгаши фаолиятида ЧССРнинг актив қатнашаётганлиги республикадаги бошқа корхоналар сингари «ЧКД—компрессорлар» заводида ҳам қувватлардан тўла фойдаланиш, ишлаб чиқаришни узоқ муддатга планлаштириш имкониятини берди.

ТАРАҚҚИЁТ РЕЖАЛАРИ

◆ ВАРШАВА. Польша Халқ Республикасида мамлакатда кемасозлик саноатини ва портларни кенгайтиришнинг 1990 йилгача мўлжалланган программаси ишлаб чиқилмоқда.

Кейинги 20 йил мобайнида Польша портларига келтириладиган ва жўнатиладиган юклар ҳажми қарийб 4 баравар кўпайди ва 40 миллион тоннага етди. Савдо флотининг юк обороти эса ўн беш баравар ошди.

Программа 1990 йилда Польша кемасозлик корхоналарида кемалар ясашни етти баравар кўпайтиришни назарда тутади. Шу планни бажариш учун мамлакатда янгидан учта кемасозлик корхонаси қурилади, ҳозирги вақтда мавжуд корхоналар эса тубдан янгиланади ва реконструкция қилинади. Шу беш йиллик давомидаёқ Польшада ясаладиган кемалар 18 мамлакатга юборилади.

Шу программага мувофиқ Польшадаги портлар анча кенгайтирилади. Беш йилликнинг охиригача бу иш учун кейинги ўн беш йил мобайнида сарфланган миқдорга тенг маблағ ажратилади.

(ТАСС).

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

КАРОЧИ, 5 октябрь. (ТАСС). Покистондаги энг йирик металлургия заводи ҳар йили 1 миллион тоннадан кўпроқ пўлат чиқаради. Бу завод Совет Иттифоқининг ёрдами билан келгуси йили Карочида қурила бошланади. Завод қурилиши 1980-81 йилларда битказилиб ва ўша йили ишга туширилиши керак.

Покистон давлат металлургия корпорацияси раисининг ўринбосари С. Али ТАСС мухбири билан суҳбатда бундай деди: Бу корхона энг замонавий асбоб-ускуналар билан жиҳозланади. Заводни ўзлаштириш учун техника жиҳатдан билимдон ва пухта тайёрланган кадрлар керак бўлади. Шу мақсадда Покистон мутахассисларидан 1200 киши Совет Иттифоқидаги турли металлургия заводларида малакаларини оширадилар. Бундан ташқари, 1975 йилда шу корхона ҳузурида мутахассислар тайёрлаш учун таълим маркази очилади.

●

БУДАПЕШТ, (ТАСС). Бу ерда Венгрия Халқ Республикаси Давлат мажлисининг сессияси очилди. Сессияда ВХР Президиумининг Раиси П. Лошонци, Венгрия Социалистик ишчи партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари Я. Кадар, ВХР Министрлар Советининг Раиси Е. Фок қатнашмоқдалар.

ВХР Давлат мажлисининг депутатлари Венгрия Халқ Республикаси Президиумининг ҳисоботини, бир қанча қонун лойиҳаларини муҳокама қиладилар.

ВХР Президиумининг ўтган икки йил мобайнидаги фаолияти тўғрисидаги ҳисоботда Венгрияда социалистик демократия янада ривожланганлиги, ҳуқуқ нормалари такомиллаштирилганлиги, хўжалик ва маданий қурилишда муваффақиятларга эришилганлиги уқтириб ўтилади.

Венгрия Халқ Республикаси Президиуми, дейилади ҳисоботда, ўз фаолияти билан Венгриянинг халқаро алоқалари мустаҳкамланишига, Совет Иттифоқи ва бошқа қардош мамлакатлар билан ҳамкорликни ривожлантиришига ёрдам берди.

●

ДЕҲЛИ, 5 октябрь. (ТАСС). Шу йил август ойида Деҳлида имзоланган Покистон-Ҳиндистон битимига мувофиқ Ҳиндистон Панжоб штатининг Рагах чегара пунктида яна 840 ҳарбий асир ва граждан шахсларни Покистонга топширди.

Шундай қилиб, репатриациянинг биринчи даври муваффақиятли тугади. Шу давр ичида Ҳиндистон маъмурлари Покистон томонига кейинги бир ҳафта мобайнида 1.700 га яқин ҳарбий асир ва граждан шахсларни топширдилар.

ВАТАНПАРВАР КУЧЛАРНИНГ БИРЛИГИ УЧУН

ДАККА. (ТАСС). Бангладеш Халқ Республикаси пойтахтида Миллий халқ партиясининг конференцияси бўлиб ўтди. Конференцияда МХП округ ва область комитетларининг раислари ҳамда секретарлари қатнашдилар. Конференция иштирокчилари қўпорувчилик фаолиятига қарши, мамлакатни иқтисодий реконструкциялаш учун курашда ҳар учала ватанпарварлар партиялари—ҳукмрон халқ иттифоқи, миллий халқ партияси ва Бангладеш Компартиясининг кучини бирлаштиришга доир ташкилий ва амалий масалаларни муҳокама қилдилар.

Миллий халқ партияси раиси Музаффар Аҳмад конференцияда сўзга чиқиб, мамлакатда Бангладешда мавжуд тузумнинг конституцион принципларига путур етказишга уринаётган кучларнинг активлашаётганлигини айтди. Бу кучлар республика ташқарисидаги душманлардан мадад олмоқдалар, деди Музаффар Аҳмад. Ҳар учала ватанпарварлар партиясининг кучғайратини бирлаштириш йўли билангина биз бу хавфнинг олдини ола биламиз.

Халқ иттифоқи ва Компартия сингари бизнинг партиямиз ҳам қонунларнинг бузилишига ва қаллобликка барҳам бериб, мамлакат экономикасини ривожлантиришда актив қатнашишга интилмоқда, деди МХП раиси.

«Илия Бояджиев» заводининг кемасозлари биринчи темир йўл пароминнинг дастлабки партиясини сувга қўйдилар. Болгар кемасозлари томонидан бунёд этилган бу паром Дунай дарёси бўйлаб Руминиянинг Калафат ва Болгариянинг Видин портлари ўртасида қатнайди. Бунда йўловчилар билан бир қаторда енгил ва юк машиналари ҳам ташилади. Бу Ғарбий Европадан Болгариягача бўлган автомобиль йўлини 700 километрга қисқартиради.

БТА—«София-Пресс» агентлиги.

ДОН ДАВЛАТГА

Республика областларида маккажўхори дони ва шоли тайёрлашнинг бориши тўғрисида шу йил 6 октябрга бўлган МАЪЛУМОТ

Биринчи стун — областлар; иккинчи стун — ўрилган маккажўхори (топшириққа нисбатан процент ҳисобида); учинчи стун — топширилган маккажўхори дони (топшириққа нисбатан процент ҳисобида); тўртинчи стун — ўрилган шоли (планга нисбатан процент ҳисобида); бешинчи стун — топширилган шоли (топшириққа нисбатан процент ҳисобида).

САМАРҚАНД	62,9	101,8	44,6	4,3
ТОШКЕНТ	65,4	101,3	46,8	13,6
СИРДАРЁ	68,9	100,1	27,7	12,6
АНДИЖОН	93,1	100,0	55,2	48,3
ҚАШҚАДАРЁ	80,7	100,0	планда белгиланмаган	
СУРХОНДАРЁ	90,3	100,0	47,9	52,0
Фарғона	51,4	99,1	52,9	26,9
Наманган	71,2	93,6	52,6	38,9
Бухоро	69,2	85,8	планда белгиланмаган	
Хоразм	53,8	58,4	70,5	40,5
ҚҚАССР	58,2	47,3	34,6	36,0
Республика бўйича:	69,3	91,2	42,8	31,5

КОРВАЛАННИНГ ҲАЁТИ САҚЛАБ ҚОЛИНСИН!

Тошкент тўқимачилик комбинатининг юзлаб меҳнатчилари ип-йигирув фабрикаси биносига Чили ватанпарварлари билан бирдамлик митингига тўпландилар. Ёш ишчи Мунира Валиеванинг нутқи Чили Коммунистик партиясининг Бош секретари Луис Корваланнинг ва шу мамлакатдаги бошқа ватанпарварларнинг ҳаёти учун зўр ташвиш туйғулари билан тўлиб-тошган эди.

— Чилида ҳарбий-фашист хунта бошлаган қонли ёвузликлар, — деди у, — гитлеризмнинг мудҳиш жиноятларини эслатади. Исёнчилар ҳар куни янги-янги террор қилаётганликлари ҳақида хабарлар олинмоқда. Ҳозир улар Чили халқининг жасур фарзанди Луис Корваланни қатл қилишга тайёрланмоқдалар. Биз, совет ишчилари, исёнчилар ҳам ўз қилмишларидан халқ олдида жавоб берадиган кун келишига аминмиз. Бу кун узоқ эмас. Биз Чилидаги биродарларимизнинг қонли реакция устидан тез ғалаба қозонишларини астойдил истаймиз.

Мастер ёрдамчиси Л. И. Комарова ва митингнинг бошқа иштирокчилари шонли Чили ватанпарварлари фашистлар асоратидан озод қилиниши, қотилларнинг йўли тўсиб қўйилиши кераклигини қатъий талаб этдилар. Тўқувчиларнинг кўп минг кишилик коллективи якдиллик билан қабул қилган резолюцияда ишчиларнинг мана шу талаби изҳор қилинди.

ЎЛМАС ҚЎШИҚ

ЗАМОНАМИЗНИНГ МАШҲУР МЕЪМОРИ А. В. ШЧУСЕВ ТУҒИЛГАН КУННИНГ 100 ЙИЛЛИГИГА

Тошкентдаги Кўкалдош мадрасасининг ҳовли томонга қараган пештоқига файласуф-меъмор «Ўлим ҳақ, лекин одамнинг эзгу ишлари қолади» деб нақшга ёзиб кетган экан. Академик Алексей Викторович Шчусевнинг авлодларга мерос қилиб қолдирган ўлмас асарлари замонамиз буюк меъморининг тириклигидаёқ қўйилган ҳайкалидай унинг эзгу ишларидан ҳикоя қилиб турибди.

Алексей Васильевич ҳали студент экан, асримизнинг бошларида обидаларни ўрганганi Самарқандга келади. Ўша кезлардаёқ Ўрта Осиёнинг асори-атиқаларига бўлажак буюк меъморнинг меҳри тушади. У ҳамкурс дўстлари билан Гўри Амир мақбарасини ўрганади, нақшларига маҳлиё бўлади. Бу меҳр унинг юрагига жо бўлганининг ажойиб далили шуки, орадан неча-неча йиллар ўтганидан кейин ҳам ўтмиш обидаларидан илҳом олиб, ҳам замонамизга ярашиқ қилиб Навоий номли опера ва балет театрининг биносини қурди.

Театр биноси халқ амалий санъатининг музейига ҳам айланиб кетган десак муболаға бўлмайди. Бу музейдан одам аримайди, уста ва меъморларнинг қўли теккан ҳар бир нақш томошабинга нафосатдан дарс беради. Бу театрга кирган одам гўё икки булоқдан баҳра олгандай бўлади. Бунинг биринчиси—халқ бадиий тафаккури меваси бўлган ганчкорлик ва ўймакорлик асарлари бўлса, иккинчиси—опера ва балет спектаклларидир. Санъатимизнинг ана шу икки дурдонаси томошабин руҳига озиқ беради.

Бухоро залидаги нақшларнинг нафислиги, жилваси кишини ўзига ром этади, худди деворларга олма гуллари сочиб юборилгандай дейсиз. Бу зал гул-гул яшнаб турган баҳорни эслатади. Архитектуранинг, хусусан, шу зал интерьерининг жозибаси, бадиий қуввати шундаки, у кўз ўнгимизда ўлкамиз табиатининг бир парчаси бўлиб гавдаланади. Шчусев ва уста Ширин Муродов ҳамкорликда баҳамжиҳат ишлаб, ана шу зални безадилар.

Тошкент залидаги деворга ганчдан ўйиб ишланган палаклар келин тушган хонадонни эслатади. Оиладаги тўй қувончи, ҳамиша эзгу орзуларнинг ушалиши, бахт-саодатга мушарраф бўлиш туйғулари ана шу залда архитектура образи орқали жуда ҳам нафис ва жозибали ифода этилган. Бу зал безагида академик Шчусевнинг халқ меъморчилик меросига чуқур эҳтироми ва уста Тошпўлат Арслонқуловнинг нозик, ўткир диди яна бир карра намоён бўлди.

Хива залидаги худди ўймакор эшиклардан, устунлардан нусха олгандай ганч гулларидаги, мармар нақшларидаги нур ва соя жилвасида, Самарқанд залидаги ана шу бобокалон шаҳарга хос нозик безакларда, Фарғона залидаги наботий нақшларнинг ял-ял ёнишида, Термиз залининг жозибасида қадимий санъатимиз совет замонасида қайта туғилиб, нақадар қанот ёзганини, усталарнинг истеъдоди камолга етганини кўрамиз.

Архитектор Шчусевнинг бебаҳо хизмати шу бўлдики, у ганчкор, сангтарош, наққош, ўймакор усталарнинг бошини қовуштириб, уларга ижодий илҳом бахш этди, усталарнинг тажрибасига, иқтидорига таяниб, уларнинг ташаббусини қўллаб-қувватлаб, Ўзбекистон архитектурасида қадимги меъморчилик анъаналарини ижодий ўзлаштиришда бир босқич бўлган монументал асар яратди.

Шу кунларда академик Шчусевнинг яна бир ширин орзуси рўёбга чиқмоқда. Навоий театри биноси реконструкция қилиниб, худди Тожмаҳалдек мармардан нақшинкор либос киймоқда. Улуғ меъморнинг халқ усталари билан ҳамкорлик қилиш бобидаги анъаналарини архитекторларимиз меъморчилигимизнинг ва қурилиш техникасининг ҳозирги замон ютуқлари негизида давом эттирмоқдалар.

1966 йил 26 апрель тонготарида Тошкент замини кучли зилзиладан ларзага келган эди. Ўша ташвишли кунлардаёқ, ҳали кучли ер силкинишлари тўлқинлари тарқамай туриб, бутун мамлакат янги Тошкентни қуришга енг шимарди. Қаҳрамон Москва ва Ленинград шаҳарлари, барча иттифоқдош республикалар ҳиммат кўрсатиб, янги Тошкентни бунёд этишга отланди. Ўша кунлари юздан кўпроқ лойиҳа ташкилотларига уюшган бир минг икки юздан зиёд манаман деган зукко меъморлар янги Тошкентнинг бўлажак бинолари устида бош қотиришди. Улар шаҳарнинг Бош планини ишлаб чиқишда устозлари А. В. Шчусевнинг бебаҳо меросига таяндилар. Ахир, тўрт марта СССР Давлат мукофоти лауреати деган юксак унвонга сазовор бўлган нодир ижодкорнинг бебаҳо анъаналаридан баҳраманд бўлмай бўладими!

Биз академик Шчусевнинг Ўзбекистонга тааллуқли ишлари ҳақида гапирдик. У жаҳонга, аввало, Владимир Ильич Лениң мавзолейи лойиҳасининг автори сифатида маълум ва машҳурдир. У жаҳонга қадимий рус меъморчилиги бой анъаналарини пухта билган аллома ва бу традицияларни ижодий тарзда ўрганиб, тадбиқ этган ижодкор сифатида маълум ва машҳурдир.

Намунавий коммунистик шаҳарга айланаётган Ватанимиз пойтахти Москвадаги ҳар бири меъморчилигимиз солномасига алоҳида боб бўлиб қўшиладиган обидалар А. В. Шчусев ижодидан ёрқин намуналардир.

Улуғ рус ёзувчиси Н. В. Гоголь обидаларни тошга битилган достон деб атаган эди. Ҳақиқатан ҳам академик Шчусев тиклаган архитектура ансамбллари унинг нодир истеъдоди шаънига ўлмас қўшиқ айтиб турибди.

Қодир ХЎЖАЕВ.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» ЙЎЛЛАНМАСИ БИЛАН

НАМАНГАН ОЛТИНИ

ЗУЛФИЯ,
Ўзбекистон ССР халқ шоири

ИНСОНДА ажойиб фазилат бор: нуқс ва оғирликларни тез унутиб юборади, инсон аслан эзгуликка, олижанобликка ва гўзаллик яратишга мойил. Кўпчилик халқ оммасининг гўзал хаёллар билан ўз ғариб ҳаётини безаб, «Учар гилам»лару, «Очил дастурхон» каби эртак ва достонлар яратилганлигининг ҳам боиси шу.

Энди ҳаёт бутун ҳақиқати, асоси ва маъноси билан халқнинг ўзиники. Ҳаёт, воқелигимизнинг ўзи инсонни яратиб, инсон эса бугун Коммунистик партиямизнинг иродаси, Совет давлатимиз кўмагида ажойиб ҳаёт яратиб, ўзининг жарангдор номига муносиб шароитда яшамоқда.

Яқинда ўзбек халқи ҳаётида, республикамиз меҳнаткашлари ҳаётида сира унутилмайдиган тантанали воқеа бўлди. Тенглар қаторида тенг шонли республикамизнинг давлат байроғидаги икки Ленин ордени ёнига учинчи—Халқлар дўстлиги ордени қадаб қўйилди. Бунинг зўр рамзи бор: совет халқи, шу жумладан ўзбек халқи Совет ҳокимияти йилларида ҳамма соҳада тараққиётнинг қанчаки юксакликларига кўтарилган бўлса, унинг ҳар зинапоясидан озод ва ижодкор меҳнати, дўстликнинг ҳаётбахш қудрати туфайли кўтарилиб борди.

Юксакликка бўлган йўл эса ҳамиша мушкул. Сиз тоғликларга кўтарилаётган сайёҳларга назар солганмисиз? Улар йўлга чиққанларида қўлларида ҳасса бўлади ёки бир-бирларига арқон билан боғланган ёки бўлмаса маҳкам қўл ушлашиб олган бўладилар. Халқимиз сайёҳ эмас, лекин у ҳамиша йўлда. Бугун мушкуллик билан ўтилган довон эртага уни чўққига ундайди, чўққида эса буюк мақсад, бугундан ҳам чақноқ, жарангдор истиқбол кўзни қамаштириб чорлайди. Ўзбек халқи бу мушкул довонларни оша-оша бугунги эркин юксакликка кўтарилишининг боиси — ўша меҳнат ва халқларни бир-бирига жондош, қондош, елкадош, орқадош қилиб чамбарчас қилиб боғлаб қўйган бузилмас, узилмас дўстликнинг қудратли ришталари!

Дўстлик орденининг ўзбек халқига топширилиши айниқса тантанали бўлди. Орденни КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, тинчлик учун толмас курашчи ўртоқ Леонид Ильич Брежнев топшириши бу юксак мукофотнинг моҳиятини янада ошириш билан партия Марказий Комитети ва Совет давлатининг Ўзбекистон меҳнаткашларига, партия ташкилотига бўлган катта ишонч ва ҳурматидан далолатдир. Бу ҳар биримизга илҳом, қилаётган ишимизга ишонч бағишлайди.

«Мажлисларда қадалиб ўтириш оғирдир», — дейдилар баъзилар. Тўғри, баъзан оғирдек туюлади ҳам. Лекин мажлислар, айниқса бундай катта йиғинлар берадиган маълумот, қудрат, ҳалиги айтилган юксакликларга кўтарила олишга ишонч ҳосил қилади. Шу йиғилишларга қадар республика пахтакорлари давлатга 4 миллион 750 минг тонна «оқ олтин» топшириш учун кураш олиб бораётган эди. Пахтакор республикалар партия-хўжалик активига область партия ва совет ташкилотлари раҳбарлари, колхоз ва совхозларнинг синчков — бир водий пахтазорга бир нигоҳ ташлаганда унда неча туп ғўза-ю, неча чаноқ борлигини бехато айтиб берадиган миришкор, кекса-ёш пахтакорлар йиғилган эди. Мана, маълум бўлишича, саховатини осонликча инсонга ҳадя қилмайдиган бепоён тупроғимизда 4 миллион 850 минг тонна пахта етилибди. Жуда яхши, нур устига аъло нур. Биз бу йил ана шунча миқдорда пахта топширамиз. Ўзбек элининг Халқлар дўстлиги ордени ҳароратини ўз кўксида ҳис қилган ҳар бир фарзандининг шу юксак мукофотга миннатдорчилиги, жонажон партияга, дўстлик, қардошликка бўлган садоқатининг нақд намунаси бу!

Мажлисларда ўтирса оғирликдан кўра, унда руҳан бойиш, дил кўзларининг ҳаётни яна ҳам танишга очилиши кўп. Мен ҳам катта анжумандан сўнг ўша олтин қўллар «оқ олтин» учун жанг қилаётган далаларга чиқиб кетдим.

Ҳар сафар областларга чиқсам, чиқмаган йилларимга ачиниб, чиққанимдан хушнуд, руҳим бойиб, кўксим кўтарилиб яйраб кетаман. Мен республикамнинг ҳамма областларини бир хилдаги қайноқ ва мунис муҳаббат билан севаман. Энг оқин дарё ҳам бирданига бутун ўлкага ёйила олмайди-ку!

НАМАНГАН областига йўл олдим. У биринчи ўринда ҳам эмас, иккинчи ўринда ҳам эмас, зотан яхлит олиб қараганда, бу ўринлар у ердаги деҳқоннинг ёки партия, совет ходимларининг меҳнати, фаолияти даражасини кўрсатадиган мезон эмас, кўпроқ бу табиий шароитга боғлиқ вақтинча ўрин.

Наманган. Фарғона водийсидаги гўзал, обод ўлка. Бу областнинг табиати хуш, тупроғи кенг, инсон меҳнати ва иродаси билан етиштириладиган машҳур ноз-неъматлари ҳақида сўзлагим, анорию олмаси, бодомию пистаси, анжирию узуми ҳақида тўлиб куйлагим келади. Чорвадорлари, шоликорлари, боғбонлари ҳақида ёзгим келади. Буларнинг ҳаммаси ҳам энг юксак мадҳларга лойиқ. Лекин бугун сўз — пахта ҳақида. Республикамиз олтиндай бойликларининг энг қимматли — пахта ва пахтакорлар ҳақида.

Наманган области бултур давлатга 420 минг тонна «оқ олтин» топширгани маълум. Бу йилги мажбурият ҳар қачонгидан катта: республикамиз хирмонига 450 минг тонна пахта етказиб бериш мажбуриятини олганлари ҳам элга маълум. Демак, ҳосилдорлик 33 центнерга етказилиб, ялпи ҳосилнинг 75 проценти машиналарда териб олинади.

Биз Задарё районига йўл олдик. Нега Зардарё эмас экан, деб ўйлайман. У ҳар жиҳатдан, табиий яралиши билан, инсон қудрати билан ўзининг бутун сувини инсон хизматига бағишлаган дарё ҳам, тупроқ ҳам, экан, нақд зар экан. Далалар оппоқ. Оддий колхозчига ҳам, агрономга ҳам, элга ҳам, ерга ҳам «Тошкент-1», «Тошкент-2» ва «Тошкент-3» навлари «оқ олтин» конини гўё очиб юборибди.

Ҳаммаёқ қор ёғиб ўтгандай оппоқ, пахтадан. Ҳеч терилмагандай. Ҳали яқинларда бундай бепоён пахта далаларининг пайкалларида қанча-қанча теримчиларни кўрардингиз. Бугунги манзара бутун бошқа. Ёки далада ҳеч ким йўқ, ё «зангори кема»лар сирғилиб юрибди.

— Нега ҳеч ким йўқ?

— Хиёл бор. Бу ерларга эрта-индин машина тушади, — дейдилар.

— Биз қаерга кетяпмиз, «Украина»гами ёки «Гулбоғ»гами? — сўрайман Задарё район партия комитетининг биринчи секретари Ғанижон Тожибоевдан.

Унинг район хўжалиги ва район меҳнаткашларининг фидокорона меҳнати ҳақидаги, ўша куни район 5,5 процент, яъни 1950 тонна пахта топширгани, район далаларида 283 терим машинасининг ҳар бири қарийб 5,5 тоннадан тераётгани, фан ва техниканинг деҳқон ва деҳқончиликка киритган қулайлик ва фойдалари ҳақидаги ҳикоясини тинглаш жуда мароқли эди. Эшитганим, кўрганим, билганим, сўйлаб бермоқчи бўлганларимнинг ҳаммасини бу мақолага сиғдиролмай хижолатда, азиятдаман. На чора, ҳамма вақт қалам аҳлининг иши ярим. Лекин бир нарса аниқ. Совет деҳқончилиги партиямиз раҳбарлигида, давлатимиз кўмагида, фан ва техниканинг тўла жорий этилиши, кадрларнинг ташкилотчилик савияси юксаклиги натижасида тупроқ қиёфаси ҳам, кишилар қиёфаси ҳам ўзгариб кетган. Ҳамма ишда аниқлик, маданият, ишчанлик, осойишталик, зеб бериб турган руҳий кўтаринкилик!

— Ана, Зуҳрангизга етиб келдик, — деди ўртоқ Тожибоев.

Дала шийпони олдида тўхтадик. «Зангори кема»лар кўп, қайси бири Зуҳраники?

— Машинаси манглайида қизил байроқча хилпираб тургани бўлса керак, вимпел олган дейишганди, — деди кимдир.

Кўзим Зуҳра йўлида-ю, у ҳақда ҳикоя эшитаман. Медтехникумни битиргач, 1970 йилда курсда ўқиб, механизатор бўлибди. Биринчи йили машинада 130 тонна терган экан. Бу йил янги ўзлаштирилган ерлар ҳисобига кенгайган бригаданинг 80 гектарли майдонининг ҳар гектаридан 40 центнердан пахта топширмоқчи. Зуҳранинг ўзи тўрт қаторли терим машинасида 500 тонна пахта териб бермоқчи. Мана, ўзи ҳам келиб қолди. «Зангори кема»сини пайкал четига осонгина тўхтатиб, чаққонлик билан сакраб тушди.

«Украина» совхозининг донгдор механизатори Зуҳра Ҳасанова. Унинг бу йилги марраси — 500 тонна!

«Учқўрғон» совхозининг эллик центнерчи бригадири, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Эшонбой Ҳошимжонов (ўнгда) ва механизатор Али Қўзиев бугунги иш якунидан мамнун.

Ж. Тўраев фотолари.

ЗАКОВАТГА ҚАСИДА

Селекционер-олим Содиқ МИРАҲМЕДОВГА

Шуҳратнинг қаноти пўлатми, пардан,
Сойдек ёйиларми, ё елдек учқур?
Бахтиёр сезганда яратишлардан
Инсон ўйлайдими у ҳақда бир қур?

Нимадир учқундай сачраб, куйдириб,
Тунлар уйқу бермас, кунлари тиним.
Ўлиб севганингдан ўзин суйдириб,
Фикринг пармалайди бир ўзингда жим.

Гоҳ бу пармалашдан кўриниб манзил,
Ненидир баридан тутган бўласан,
Етдим деганингда — сирғилиб енгил,
Тушда қолган бахтдан ранжиб куласан?

Билмайман. Неча йил мия қатламин,
Қазиб неча чигит экилди йилда.
Умид неча яшнаб, неча сўнганин,
Неча бор ишончлар соврулган елда.

Билмайман.
Ва лекин дала кезганда,
Пахтакорда кўриб метиндай ишонч,
Билдим: мўъжиза бор инсонда, фанда
Билдим: қандай чексиз зўрлигин қувонч!

Ғўзалар бўйим-ла ўлчашмайди бўй,
Лекин кўсакларнинг саноғи узун.
Ҳосил мўллигидан менда ёркин ўй,
Ифтихорим тутса бўлар ер юзин.

Тошкент—бир, икки-ю, Тошкент—учлардан,
Республикам кўксин тутипти оқ дур.

Табиат ташлаган дарду ўчлардан
Инсон устунлигин исботи шудир?

Пахта — трактордай келмаган кеча
Деҳқоннинг еридан омочни суриб.
Танобдан йўл олиб неча ва неча
Миллион гектарларга асирлаб юриб

Деҳқон аждодлардан келган — зар мерос!
Вазни миллионларга ўтган қадоқдан.
Лекин қанча заҳмат, офатдан халос
Қилди инсон ақли кашф этган бу фан?

Ҳосил ваъда қилган лиқ водий ғўза,
Бўлмадими гоҳ вилт, гоҳ қордан нобуд?
Мана, барчасини енгиб мўъжиза
Пахталар элимиз этади хушнуд.

Юксак минбарларда пахтанинг мадҳи,
Чароғон уйларда мўллик, тўкинлик.
Бир деҳқоннинг эмас, бутун халқ бахти,
Қудрату қардошлик, бағри бутунлик.

Шуҳратнинг қаноти пўлатми, пардан,
Билмайман.
Меҳнат у, фидокорлик у,
Борлиғинг кашфиёт қамраган дардда
Шуҳрат истаги ҳеч соларми ғулув?

Лекин Тошкент бир-у, икки, Тошкент уч,
Зар қадрин билган эл тилида достон.
Билдим заковату, фан, меҳнат не куч
Эл кунига қандай ярайди инсон!..

ДАЛАЛАРНИ КЕЗМАКДА ГАШТ БОР

Гоҳ-гоҳ далаларни кезмакда гашт бор,
Карахт борлиғингни қучиб ҳаяжон,
Биласан, сенинг ҳам қалбингда дашт бор,
Сенинг хаёлингдан тезкорроқ замон.

Ҳаёт энг ҳассос бир қаламкашсимон
Ўзи ёзиб, гоҳо ўчирар ўзи.
Фикринг алғов-далғов қилиб нақ бўрон,
Кўчкилар кўчириб очади кўзинг.

Қалбингдаги даштга силжир қайноқ ўт,
Каналлар-ла кирган сувдай ҳаётбахш.
Сен кийикдай енгил, ёшинг ҳам унут,
Уйғона бошлайди шу дилдаги дашт.

Далалар... Кўз фаслин либоси серранг,
Осмон гоҳ ўт сочар, гоҳ солар қовоқ.
Дейдилар:
Далада бормоқда зўр жанг,
Далачи, тонг каби боқади оппоқ.

Жанг борар инсону табиат ора,
Гўзал, ажиб жангдан дилларда сурур.
Жанг қизиган сари инсон тобора
Руҳида сезади виқорли ҳузур.

Далани денгизга таққос этган чоқ,
Балки билмаганмиз денгиз кенглигин?
Мана, дала уфқи уфқдан йироқ,
Билдик шу таъбирга энди тенглигин!

Чамалай билмайман унинг сатҳини,
Бир карвон зангори кемалар ишда.
Ҳар бири бир дунё олтин пахтани
Хирмонга тўкар бир шўнғиб чиқишда.

Хирмон! Хирмон деган сўз ҳам ўтмишдай,
Тоғлар-ла бўйлашган хирмонлар қайда?
Бункерлаб келтириб тўккан кумушдай,
Насиба қолмайди бирдам бу жойда.

Бункерга машина қўйнини тутиб,
Елкага олади бу азиз юкни.
«Қурит!»
«Қопла!» ларнинг устидан ўтиб
Тўппа-тўғри олар заводга йўлни...

Далаларни бу дам кезмакда гашт бор,
Қалбинг, тушунчангни босмасин-чун занг,
Тупроғу инсонда қанча қудрат бор,
Не маъно кашф этмиш бир чоғ мудҳиш «жанг».

Ғуж-ғуж чаноқлардан тошмоққа шошиб,
Лўнда-лўнда дурдай пахта боқади,
Кунлик нормаларинг ҳафтани ошиб,
Руҳда иштиёқдан гулхан ёқади.

Ва сен ҳам сезасан меҳнатнинг қадрин,
Қалбинг бир ерида сизғир хижолат:
Ёзнинг иссиғи-ю ва қишнинг қаҳрин
Кўтаришга сенда етганми тоқат?

Ўша қаҳратондан, шу саратондан,
Деҳқон меҳнатидан водийлар тонг ранг.
Олтиндан ҳам қиймат шу бойлик бу дам,
Бугуннинг нафасин қилар сержаранг.

Ол, Зуҳражон, мени зангор кемангга,
Шогирдми, кўмакчи, ким билсанг ҳам ол!
Қўнғир соч, туташ қош узра соф чангга
Боқиб дейман: чанг ҳам очаркан жамол.

Ол мени, оқшом пайт, офтоб чўкиб
Сен ёққан чироқда чақнагач пахта.
Бир бункер бўлса ҳам келтириб тўкиб,
Ўзни бир ҳис қилай сендаги бахтда!..

Далаларни бу дам кезмакда гашт бор,
Ваъдалар вазнини сезмоқ учун ҳам.
На қадар бурчимиз шонли, улуғвор,
На қадар пахтадай қиммат ҳар бир дам.

ЗУҲРА. Сиз уни суратда кўриб турибсиз. Ҳусни-ю, шавқига суқимни шеъримдан сезиб тургандирсиз. Қувноқ юзлари, кўзлари тўла маъно. Аёллик латофатига унинг жасорати ҳам. Худди шаҳар қизларидай кийиниши ҳам зеб. Дид ҳам, қулайлик ҳам, кўримлик ҳам унинг кийинишида. Вимпелини ҳам кўриб турибсиз, суратда. Инсонга бахт деган зўр толени берган буюк Лениннинг «Ҳорма, қизим», дегандай мулойим боқиб турган сурати.

Сира чарчама, Зуҳражон. Мен аминманки, сен эринг механизатор Бурҳониддин иккингиз фарзандларингиз Баҳтиёр, Раъно ва Равшанларга ҳам ҳаётга, ишга, муҳаббатга садоқат руҳида тарбия берасиз. Сенинг ҳақингдаги ҳикоя шу ерда тўхтайди-ю, лекин тугагани йўқ. хайрлашмайман...

„ГУЛБОҒ» совхозига шошиламиз. Тушки овқат вақтида совхознинг машҳур пахтакори Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Орғинбой ота Ҳусанов албатта дала шийпонида бўлади. Машинамиз аллақачон «Гулбоғ»га кирган эди. Совхоз меҳнаткашлари ҳар куни 5 процентдан пахта топшираётгани, районда йирик совхозлардан бири эканини сўзлашди. Орғинбой отага пахтакорлик ота мерос экан. Бу совхозда ўн беш йилдан бери бригадир бўлиб ишлайди. Йилдан-йилга ошиб бораётган ҳосилдорлик, фаровонлик, қурилаётган янги уйлар ҳақида ҳикоя бораётганда шийпонга бориб қолдик. Мана, отанинг ўзи. Фарғона водийси кексаларига хос чиройли, озода, нуроний ота. Суҳбат мароқли.

— Ўзбекистонга орден топшириладиган оқшом мажлисда сизни кўрган эканман, — дейди ота менга қараб. Мен ҳайрон бўламан. Ота давом этади. — Ёнингиздаги кишига Наманганга бораман деганингизни эшитиб, зийракроқ қараб қўйган эдим. Таниб турибман, хуш келибсиз.

Раҳмат, ота. Қалай бўлди мажлислар, дейман.

— Зўр бўлди. Зўр гаплар бўлди. Ўртоқ Брежневга пахтакор республикалар олдида катта сўз бериб келиб, мана ваъдамиз учун курашяпмиз.

ЙЎЛ... Айтарингни айтиб улгурмай, олиб кетади бу йўллар. Учқўрғонга учдик машиналаримизга тушиб. Район 17600 гектар майдонга чигит экиб, давлатга 60 минг тонна пахта топширмоқчи. Шундай бўлганда гектарига 35 центнердан тўғри келаркан. Ҳосилнинг 90 проценти машинада териб олинади.

— Ҳеч қандай ёрдамчига муҳтожлигимиз йўқ, — дейди район партия комитетининг биринчи секретари Абдуллажон Ҳасанов. — Мактабларимизда ўқиш давом этяпти.

«Учқўрғон» совхозида тўхтаймиз. Далага чиқиб бўлмади. Ёмғир, барибир, ҳеч ким йўқ. Бу вақт далада ишлаб бўлмайди, дейдилар. Совхознинг 2600 гектар еридан 8 минг тонна ёки 32 центнердан пахта териб, давлатга топшириш мажбурияти олинган. Ҳосилнинг юз процентини машиналар теради! Мана, қандай замонда яшаяпмиз, қандай камолотга эришди Ўзбекистон пахтачилиги. Бунда Ўзбекистон селекционер олимларининг хизматлари беҳисоб катта.

Бир совхозда 56 терим машина ишлагач, механизаторининг илғори ҳам, ўртачаси ҳам катта ҳисса қўшаверади хирмонга. Мана, чиройли юзларида хиёл ғурурли табассум. Майли, ғурурлансин! Кўксида меҳнатнинг Олтин юлдузи порлаб турар экан, мағрурланса арзийдиган меҳнат қилган Ҳошимжон Эшонов! Кишига дарров баҳо бериб бўлмайди. Мана, кичик суҳбат давомида ҳалиги ғуруридан унда заррача ҳам йўқлигини англадим. 24 йилдан бери бригадирлик қилади. Бригадаси районда биринчи бўлиб планни бажариб турибди. Ўзи ҳақида сўрасангиз, совхознинг бошқа илғор механизаторлари Султонхўжа Убайдуллаев ва Шаҳзода Тўраевалар ҳақида сўзлайди.

Совхоз директори Ёқубжон Каримов билан партия ташкилотининг секретари Дадамирза Тошматовлар худди дорилфунун муаллимларини эслатади. Булар янги, ўткир, билгич раҳбарлар. Янги замон кишилари.

Кетаётган эдик. «Бир мактаб қурдик. Ҳали номи йўқ. Бир ном қўйиб беринг, — деди директор. Нимагадир ўйлаб ҳам турмай, «Ойдин!» дедим. Ойдин жуда ҳалол, камтарин, меҳнаткаш ёзувчи эди. Мактаб —ойдинлик, маърифат ўчоғи. Балки бу ном уйғун тушар мактабингизга? Яна ўзинглар биласизлар. Бу мен, бир шогирднинг эрка орзуси холос. Яна ўзлари билади.

ЧУСТ. Водийга хос ҳамма неъматлардан ташқари яна чуст дўпписи, чиройли, сербезак, ўткир пичоғи билан машҳур. Райондаги Энгельс номли колхознинг йўлда дуч келган бригадасида бир дам тўхтаймиз: прицепли икки машина, етти терим машинасидан пахта ортиб олаётган бу жой Энгельс номли колхозининг Акбарали Бойпўлатов бошлиқ бригадаси ерлари экан. Дала шу қадар кенг, этаги уфқда. Нариги этакда ҳам прицепли машиналар — терим машинаси этакка етгунча тўлиб-тўкиб, бу ерга тўлиб-тошиб келади. Машиналари пешанасида механизатор ва унинг мажбурияти. Мана улардан бири: Раҳматулла Умаров — 250. Маҳмуд Мамадалиев — 300. Муваффақият, сизларга азамат дўстлар!

Колхоздаги болалар боғчаси аъло даражада. Бу ерда болалар яшайди, ухлайди, ўйнайди, ўсади. Кўргазма учун эмас баъзи жойлардаги сингари. Оналари бамайлихотир ишлашлари, юксак мажбуриятларини шараф билан адо этишлари мумкин.

ПОП районида бир неча бор бўлганман. Бу сафар жуда ҳам ёқди менга. Озода, зирофа, район маркази худди меҳмон кутаётган ҳовлига ўхшайди. Тантанали бир шинамлик, дид билан қурилган уйлар, ёш дарахтлар, гуллар... «Уч дугона» қўшиғи янграйди. Попнинг попук қизлари ўз ширмонойлари сингари ҳаммалари далада. Ширмоной Мирсултонова раислик қилаётган «Партия XXII съезди» колхози районда пешқадамлигидан жуда севиндим. Лекин ўзини кўролмай қайтдим.

Ленин номли колхозга кириб боряпмиз. Кўз олдимда бутун сафарим бўйлаб кўрган оппоқ далалар. Кўзларимда пахта чақнайди, қалбимда ҳамма кўрганларим шеърга айланаётгандай ўзимни бахтиёр сезаман. Йўлда тўқилган бу сатрлар қўшиқ бўлиш орзусидан ҳам, эътирозидан ҳам йироқ. Одатда, қўшиқни бошқача ёзишади кўп шоирлар.

Наманган оқ олтини кўзни олибди ёрей,
Тенглашолмай кумуш ҳам ортда қолибди.
Ҳар бир ғўза гулдаста чақнаб ёнибди ёре,
Ёшу қари дилига ишқин солибди.
Ишқи тушган чеҳралар баҳордай яшнаб ёре,
Меҳнатидан давлату шуҳрат топибди
Шу сабабдан Ширмоной амални ташлаб ёре,
Колхозининг қўйнига ўзин отибди.

Лекин номли колхоз Иттифоқда машҳур. Унинг шуҳратли раиси Аҳмаджон Одиловни танимаган кимса йўқ. Мен шу колхознинг бир шаҳри ҳақида сўзлайман, холос.

Янги шаҳардай салобат тўкиб турган колхоз маркази. Бригадалар ерларидан ўтиб олиб кетяпти бизни раис. Кетяпмиз, кетяпмиз. Энди Обиджон ҳам суҳбат навбатини Одиловга бериб, ҳузур қилибми, чарчабми, жим кетяпти. Мен ҳам чарчаганман. Лекин ҳикоя шу қадар сервиқор, шу қадар йирик рақамлар, шу қадар салобатли, тасвирлар шу қадар ёрқинки, чин билан шу Навбаҳор шаҳрида тунаб қолиш истаги қалбимни исита бошлади.

Ён дафтаримга ёза бошлаганимни кўриб:

— Мана, ўнг томонга назар ташланг, мисоли ошни пишириб дамлаб қўйибмиз. Сузиб олиш керак, — дейди қийғос очилган пахталарни кўрсатиб. — Чап томонга қаранг, мана бу картада роса 50 центнер пахта бор. Бир теришда планни бажараверади бригадалар. Мен шаҳарга интиламан. Мана, колхоз чегарасидан ўтдик. Бу — Фарғона ерлари, — дейди раис. Ҳайрон бўламан. Биз нариги томондан йўл соламиз.

Қуёш ботяпти. «Қаранг, бунақа рангни фақат Ўрол Тансиқбоев тасвирлаб бериши мумкин. Табиат ажойиб нарса... Мана, шаҳарга ҳам етдик», деди Аҳмаджон Одилов. Қип-қизил чўлни кесиб ўтган йўлнинг ўнг четида тантанавор ёзув: «Навбаҳор шаҳрига марҳамат, хуш келибсиз!».

— Сиз тасаввур қилинг. Ўнинчи беш йилликнинг ўрталарига бориб, бу ерда шундай бир шаҳар қад кўтарадики, унинг аҳолиси учун қулайлик Тошкентингиздагидан ҳам афзал бўлади. Эллик беш километр масофали чўл оёғи Ёзёвонга боради. Чироқлар ўтказдик.

Ҳалиги «Хуш келибсиз»дан бошлаб кўчанинг икки томонига катта шаҳарларда урф бўлган «кундузги нур» деган чироқлар ёнмаганидан раис хит бўлаётганини сезиб турибман.

— 500 минг туп дарахт экдик. Лекин ярмидан кўпи қуриб қолганини кўриб турибсиз. Бусиз бўлмайди. Чирчиқ шаҳри ҳам, Навоий шаҳри ҳам, Зарафшон шаҳри ҳам шундай қурилган. Мана келдик, — дейди раис ва вақтинча қурилган 4-5 уйнинг биридан чопиб чиққан йигитчаларга: «Чироқларни нега ёқмадинглар!» деди.

— Ҳали ёруғ-ку, тоға!—дейди-ю, бири будкага бориб ёқиб юборади.

— Ана, қаранг, чиройлими, — дейди раиснинг чеҳраси ёришиб.

— Жуда чиройли, — дейман

— Ана, у ёзувни бир ўқинг-а, — дейди раис. Биз қизил ҳарсанг тош, 20 тонналик гранит олдига борамиз. Унга мармар тош ўрнатилиб:

«Бу ерда Коммунистлар партиясининг иродаси билан, Поп районидаги Ленин орденли Ленин номли колхоз аъзолари ташаббуси билан Навбаҳор номли шаҳар қурилади».

15.II.73 йил.

Ҳалиги вақтинча уйни янги шаҳарнинг штаби деса ҳам, идораси деса ҳам, қурилиш тресті деса ҳам бўлади. Лекин шаҳар қурила бошлади. Ана, катта шаҳарнинг биринчи уйлари. Икки хонадонли, икки қаватли уйлар қурилиб, иккинчи қаватига етиб қолибди. «Биринчи ғиштни Шароф Рашидович Рашидов қўйиб бердилар», — дейишди. Ўзбекистон Компартияси Марказкоми секретари юртимиз келажагини ўзининг асосий ғамхўрликларидан бири деб биладиган партия ва халқнинг иродасини бажо келтириб қўйган бу биринчи ғиштни. Шаҳарни Ленин номли колхознинг баҳодирлари қуради.

Навбаҳор шаҳри ҳақида раиснинг ўзи айтди. Навоий, Зарафшон шаҳарлари ҳам қоқ қумлик кафтига қурилган. Йигитлар билан хайрлашар эканман:

— Опа, уч-тўрт йилдан кейин яна бир келинг шаҳримизга. Ўзимизда битган Нанай олмаси-ю, Попнинг анорлари билан меҳмон қиламиз, шеърхонлик қиламиз Маданият саройимизда, — дейди оқ-сариқдан келган нозик йигит.

— Албатта келамиз, деб ваъда бераман ва ўйлайман. Халқимиз энди мана бундай олтиндан қиммат кишилари билан ҳам ифтихор қилиши мумкин. Наманган области далаларида пахта йиғим-терими қизғин кетяпти. Олинган мажбурият ортиғи билан бажарилишига имоним комил.

Шу кунларда кишиларда, жасур пахтакорларда мавж ураётган меҳнат активлиги партия XXIV съезди қарорлари туфайли вужудга келган илҳомбахш рағбат кучининг буюк самарасидир.

Қуёш ботиб, Навбаҳор чироқлари янги йўлимизни нурафшон қилиб турибди. Мен ҳикоямни тамом қилмайман. Эрта билан Наманган областининг Янгиқўрғон районига — Ҳамид Олимжон номли колхозга жўнаш учун тонгни орзиқиб кутаман. Сиз билан, азиз газетхон, энди шоир номли ўша колхозда учрашамиз.

НАМАНГАН. Октябрь.

УЛКАН ХИРМОН УЧУН

Республика районларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида 1973 йил 6 октябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Биринчи стун — район, иккинчи стун — жами тайёрланган пахта, учинчи стун — шу жумладан машинада терилган пахта.

АНДИЖОН ОБЛАСТИ

ЛЕНИН	100,11	52,71
Избоскан	98,82	106,11
Пахтаобод	96,39	111,40
Хўжаобод	87,83	79,92
Марҳамат	85,11	85,13
Жалолқудуқ	82,22	88,29
Бўз	81,86	112,60
Қўрғонтепа	81,58	88,36
Андижон	81,26	55,62
Москва	74,14	77,29
Балиқчи	72,99	81,88

ҚАШҚАДАРЁ ОБЛАСТИ

Яккабоғ	93,45	87,52
Ғузор	89,96	66,08
Шаҳрисабз	89,02	75,12
Қамаши	83,16	88,03
Қарши	81,44	110,53
Китоб	79,98	19,78
Ульянов	76,73	55,16
Чироқчи	69,15	22,54
Косон	63,72	48,39

СУРХОНДАРЁ ОБЛАСТИ

Сариосиё	81,07	72,32
Жарқўрғон	79,78	69,22
Шўрчи	76,90	73,24
Шеробод	74,81	78,52
Гагарин	74,36	83,93
Денов	73,40	66,79
Термиз	66,10	46,35

СИРДАРЁ ОБЛАСТИ

ДЎСТЛИК	100,27	109,34
МИРЗАЧЎЛ	100,05	108,96
Жиззах	90,46	149,10
Пахтакор	77,52	87,94
Ворошилов	74,90	105,91
Октябрь	74,09	81,42
Оқолтин	68,73	76,69
Янгиер	67,74	85,88
Сирдарё	59,75	70,29
Гулистон	55,14	77,39
Ильич	52,86	69,49
Боёвут	45,72	60,48

НАМАНГАН ОБЛАСТИ

Чуст	77,46	75,75
Янгиқўрғон	77,20	61,56
Задарё	74,18	79,85
Тўрақўрғон	71,79	90,00
Поп	64,18	73,23
Учқўрғон	63,76	108,60
Норин	62,16	118,95
Уйчи	62,11	84,71
Наманган	57,12	83,87

ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ

Юқори Чирчиқ	74,81	82,35
Пискент	71,00	72,95
Оққўрғон	70,59	76,19
Бекобод	68,60	74,46
Чиноз	63,02	63,61
Урта Чирчиқ	62,57	74,85
Бўка	61,70	64,05
Янгийўл	61,50	60,26

ФАРҒОНА ОБЛАСТИ

Киров	82,50	82,37
Узбекистон	79,92	63,46
Ленинград	78,04	71,22
Фарғона	71,16	39,25
Қува	66,58	56,12
Фрунзе	65,94	72,11
Қувасой шаҳри	61,31	43,10
Риштон	60,84	59,55
Охунбобоев	57,14	34,83
Тошлоқ	56,81	42,63
Бағдод	54,18	41,51
Олтиариқ	46,51	32,74

ХОРАЗМ ОБЛАСТИ

Боғот	66,48	41,26
Янгиариқ	59,62	33,46
Қўшкўпир	56,04	32,14
Ҳазорасп	52,91	24,56
Урганч	51,99	31,14
Гурлан	50,19	34,04
Шовот	49,94	29,23
Хива	48,97	29,99

БУХОРО ОБЛАСТИ

Бухоро шаҳри	73,13	74,00
Ромитан	67,59	55,34
Қоракўл	60,15	65,95
Шофиркон	59,97	53,13
Бухоро	58,54	49,58
Свердлов	55,59	54,99
Вобкент	53,09	52,77
Қизилтепа	45,33	20,23
Когон	45,18	35,32
Навоий	40,62	33,14
Ғиждувон	35,58	50,98

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН АССР

Хўжайли	74,93	90,41
Тўрткўл	58,10	23,89
Нукус	57,54	43,65
Беруний	55,82	31,19
Қўнғирот	53,56	40,60
Кегайли	53,54	52,86
Шуманай	51,04	41,75
Ленинобод	46,60	45,13
Амударё	43,85	30,73
Чимбой	40,80	37,13
Тахтакўпир	37,06	33,69

САМАРҚАНД ОБЛАСТИ

Иштихон	58,55	84,80
Пахтачи	55,84	62,87
Нарпай	49,67	55,89
Хатирчи	48,75	49,83
Пастдарғом	45,99	53,20
Пайариқ	42,73	42,66
Оқдарё	39,17	40,23
Каттақўрғон	38,76	39,75
Булунғур	37,99	39,67
Жомбой	36,17	41,02
Самарқанд	35,49	48,30
Ғаллаорол	31,69	21,33

Тошкентдаги санъатшунослик институти залида Америка рассоми Минна Агинс ижодига бағишланган кўргазма очилди. Жами 32 саҳифадан иборат бўлган бу кўргазмадаги график асарлар санъаткор яшаб турган жамиятдаги қарама-қаршиликлар, граждалик, тинчлик учун кураш каби мавзуларга бағишланган.

Минна Яковлевна Агинс ўз асарлари билан Қўшма Штатлар ҳамда Совет Иттифоқи халқлари ўртасидаги ҳамкорлик ва дўстликни мустаҳкамлашга ҳаракат қилаётганлигини таъкидлайди. У СССР билан ўзи яшаб турган Лос-Анжелос штати маданий алоқалар ассоциациясининг актив қатнашчиси. Суратда: Минна Агинс Тошкентдаги кўргазма залида.

А. Усмонов фотоси, (ЎзТАГ).

АХБОРОТ

ЖОЙЛАРДАН ДАРАКЛАР

АВТОВОКЗАЛ ЛОЙИҲАСИ

Қозоғистон Автомобиль транспорти илмий тадқиқот ва лойиҳалаш институтининг архитектори В. Неровни билан инженер П. Якимов раҳбарлигида бир группа мутахассислар Тошкентнинг янги автовокзали лойиҳасини ишлаб чиқдилар. Миллий архитектура анъаналари ҳисобга олиб чизилган лойиҳа бўйича қад кўтарадиган бу автовокзал Ўрта Осиёда энг катта ҳисобланади.

Автовокзал комплексида бир йўла 3 мингга яқин йўловчига хизмат кўрсатадиган меҳмонхона, кафе, сартарошхона ва дам олиш уйлари бўлади. Автобус ва маршрутли таксиларнинг келиши, жўнаши ҳақидаги маълумотларни махсус қурилган телевизор ёки автомат телефон орқали билиб олиш имконияти яратилади.

Г. МАРАЛБОЕВ.

НУКУС «САРВИНОЗИ»

Нукус шаҳрида аҳолига маиший хизмат кўрсатиш корхоналари қурилиши тобора кенгаймоқда. Корхоналар хизматидан шаҳарликлар мамнун. Шаҳарнинг чап томонида қад кўтараётган янги микрорайонда «Сарвиноз» номли яна бир маиший хизмат кўрсатиш комбинати ишга туширилди. Кийим тикиш, пойафзал цехлари ва «зангори экран» устахоналари кўплаб буюртмалар олмоқда. Улуғ Октябрь байрамигача шаҳарда яна бир маиший хизмат комбинати фойдаланишга топширилади.

Р. ЕШИМБЕТОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ТУРСУНОЙЧИЛАРГА — ГАЗЕТА СОВРИНИ

Янгийўл ва Чиноз районларида хотин-қиз механизаторлар сафи йил сайин кенгайиб боряпти. Улар беш йилликнинг ҳал қилувчи йилида «зангори кема»лари бункеридан камида 150-300 тоннадан «оқ олтин» тўкишга аҳд қилишган.

«Янгийўл» газетаси турсунойчиларнинг ҳозирги долзарб кунлардаги ғайрат-шижоатлари, ўзаро мусобақалари тўғрисида ҳикоя қилувчи қатор материаллар бериб боряпти. Газета хотин-қиз механизаторлар мусобақаси пешқадамларини рағбатлантириш мақсадида иккита соврин таъсис этди. Бу совринлар ғолибларга колхозларининг правлениелари ва совхозларининг дирекциялари тавсиясига кўра йиғим-терим мавсуми охирида топширилади.

А. МАННОПОВ.

ОТА КАСБ

Ульянов районидаги Касби қишлоғида яшовчи И. Очиловнинг етти пушти кулол ўтган. Айни кунларда И. Очилов ҳам отабоболари касбини давом эттирмоқда. У ясаган буюмлар сержило. Сопол обдаста, хум, кўза, лаган, тоғоралар ва бошқа уй-рўзғор буюмлари кулол санъатидан сайқал топяпти.

Ж. ЮСУПОВ.

СОВЕТ КИШИСИНИНГ ФАЗИЛАТИ

БАЛЛИ, НОСИРЖОН!

Носиржон Абдубаннонов эрталаб автобусга чиқаётган эди, ерда ётган рўмолчага кўзи тушди. Кичик тугунчани очиб қаради. Рўмолча ичида 160 сўм пул бор экан. Носиржон пулнинг эгасини қидира бошлади. Бекатда икки соатча пойлаб турди. Ҳамқишлоғи Тожихон Ёқубова шошиб келди: рўмолчасини қидира бошлади. Носиржон пулни эгасига қайтариб берди. Тожихон Носиржонга миннатдорчилик билдирди.

Й. ПАРПИЕВ,
Узбекистон районидаги Ғанибод қишлоқ Советн.

ҒАРОЙИБ „КЎРГАЗМА“

ФЕЛЬЕТОН

— Қани, ғаройиб кўргазмага марҳамат, ўртоқлар!

Қўш қанотли яшил дарвоза икки томонга аста очилди. Одамлар бирин-кетин залга киришди. Кўринг томошани! Ўнг томонда Бухоро пойафзал фабрикаси оламга келтирган керза этиклар маймашиб, айқаш-уйқаш бўлиб мўлтираб туришибди. Улар бу ерга келувчиларни интизорлик билан кутиб туришган экан. Кўришди-ю, арз-дод бошлашди:

— Вой, этик бўлмай қолайлик. Турган турмушимиз кулги. Афт-башарамиз тиржайган, кўрган одам бизга қараб илжайган. Бир пойимиз боққа қараса, иккинчиси тоққа қарайди. Чокларимиз сўкилган: бўёқларимиз тўкилган. Биттамиз бақалоқ, иккинчимиз чақалоқ. Бамисоли туя билан бўталоқ. Яна бизни тўрт томонга жўнатиб, майна қилишади. Кошки, бошқа корхоналарда тикилган этиклар сингари қошиқдек бежирим бўлсак, одамларнинг оёғига кийилсак.

«Кўргазма»га келганлар этикларнингноласини тинглаб, хўп ачинишди. Ачинмай ҳам бўладими?! Бухоро пойафзал фабрикаси биргина Хоразм область матлубот жамиятининг Урганч улгуржи-товар базасига 1972-1973 йиллар давомида 56 930 сўмлик қийшиқ-қинғир этик жўнатибди. Ғуноҳларини ювиш учун бўлса керак, бунинг эвазига 3290 сўм товон тўлашибди. Бошқа савдо ташкилотларига юборилиб, омборларда чанг босиб ётган керза этикларнинг ҳолидан ким хабар олади?!

Томошабинлар «кўргазма» залининг сўл томонига ўтишди. Қай кўз билан кўришсинки, бу ерда Чортоқ пахталик кийимлар фабрикасида қўл учида ясалган курткалар ёнбошлашиб ётишарди. Улар ҳам керза этиклардек бирдан жонланиб, сўзлай кетишди:

— Аввало биздек бўлар-бўлмас буюмларни кўргани келганларингиз учун, ташаккур. Биласизлар, тикилиши унча қийин бўлмаган оддийгина пахталик чопонмиз. Наҳотки «устаси фаранг»лар шу ишни ҳам дўндира олишмаса! Енгларимиз узун-қисқа, ёқаларимиз бужмайган. Қавиғимиз илон изи... Қачон ишимиз юришар экан, билмадик!

Чортоқ пахталик кийимлар тикиш фабрикаси Урганч шаҳридаги бояги базага 1972-1973 йилларда кетма-кет 56 минг 750 сўмлик брак маҳсулот жўнатибди. База раҳбарлари: «Бу қандай гап?! Олиб кетинглар курткаларингизни» — деганларидан кейин, нақд 11350 сўм жарима тўланди. Оз эмаса?! Фабрика раҳбарлари шунча сўмни қаердан олиб тўлабди экан?! Ҳар ҳолда ўз ҳамёнларидан бўлмаса керак!

Одамлар «кўргазма» экспонатларини аста-аста кўздан кечиришар эди. Фарғона, Урганч, Қува мебель фабрикаларида қўл учи билан яратилган баъзи қинғир-қийшиқ буюмлар, Тошкентдаги 1-пойафзал фабрикасида «қўлдан кетгунча, эгасига етгунча» қабилида тикилган қатор оёқ кийимлари уларнинг «олқиш»ларига сазовор бўлди.

Ниҳоят, томошабинлар кўргазма охирига етишди. Бу ерга узун тахта ўрнатилган бўлиб, унга шундай сўзлар нақш этилган эди:

«Ҳурматли ўртоқлар! Сиз «кўргазма»мизни томоша қилиб, брак маҳсулотлар ишлаб чиқарган баъзи корхоналарнинг аҳволига: вой, дедингиз. Лекин, яна шундай ачинарли бир иш борки, уни бу ерда кўрсатиб бўлмайди. Тўғрироғи, биз бундай имкониятга эга эмасмиз. Хўш, ўзи нима гап, дерсиз? Жарима! Савдо ташкилотларига шартномада белгиланган вақтда етказиб берилмаган моллар учун жарима тўлаш! Ана шу соҳада ҳозирча Самарқанд чой қадоқлаш фабрикаси олдинги ўринлардан бирини эгаллаб турибди. Чунончи, бу корхона шу йилнинг саккиз ойи мобайнида Хоразм область матлубот жамиятига қарашли Хонқа районлараро савдо базасига дастлаб 3973 сўм, кейин 3179 сўм, ундан сўнг 8841 сўм, яқинда эса 7617 сўм жарима тўлади. Қалай, дурустми? Жарима тўлаш деб мана шунга айтса бўлади!

Тошкентдаги «Ўртоқ» кондитер фабрикаси ҳамда Янгийўл, Наманган, Қува, Андижон мебель фабрикалари ҳам «шу йўлдан» бориб, «катта-кичик ғалабаларни қўлга киритмоқдалар». Масалан, Янгийўл мебель фабрикаси биргина ўтган саккиз ой ичида Хонқа районлараро савдо базасига 2149 сўм жарима тўлади».

Кўргазмага келганлар тахтадаги ана шу гапларни мириқиб ўқигач, залдан чиқишаётган эди, улардан илтимос қилишди:

— Ҳурматли биродарлар, таклиф ва мулоҳазаларингизни мана шу дафтарга ёзиб қолдирсангизлар.

Қора жилдли қалин дафтарнинг оқ саҳифасида ёзувлар пайдо бўла бошлади:

«Ким, у, брак маҳсулот ишлаб чиқараётган?! Тезда «хизматларига яраша» тақдирлаш керак!

Барча жарима тўловчиларни бонг уриб, уйқудан уйғотинглар. Хўш, улар қачонгача давлат мулкини ҳавога совуришади?!»

...Шу билан чексиз осмон ортида, бепоён ер устида ҳали ташкил топмаган «кўргазма»дан олиб борган репортажимизни тугатамиз. Бунга алоҳида баҳо беришни биз қаламга олган корхона раҳбарлари ҳамда тегишли министрликлардан кутамиз.

Ф. ЗОҲИДОВ,
У. ЮСУПОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбирлари.

СПОРТ янгиликлари

УЧИНЧИ ТУРДА

Москванинг Темир йўлчилар маданият уйидаги мусобақалар шахмат мухлисларида катта қизиқиш уйғотмоқда. Бу ерда олий лига шахматчиларининг мамлакат 41-чемпионати учрашувлари учинчи тури якунлари маълум бўлди. В. Корчной В. Тукмаковни енгди. А. Белявский ўзидан уч баравар катта П. Кереснинг ҳужумларига дош беролмай, мағлублигини тан олди. Е. Геллер билан Б. Спасский очкони баҳам кўришди. А. Карпов билан Е. Свешников, В. Смислов ҳамда В. Савон, О. Аверкин ва Т. Петросян ўйинлари ҳам дуранг натижа билан тугади. Г. Кузьмин —К. Григорян, Н. Рашковский — М. Тайманов ўйинлари белгиланган вақтда ҳеч қандай натижа бермади, кечиктирилди.

АНЪАНАВИЙ МУСОБАҚА

Сухуми шаҳрида спортнинг сувга сакраш тури бўйича Бутуниттифоқ анъанавий мусобақалари тугади. СССРда хизмат кўрсатган спорт мастери М. Чачба хотирасига бағишланган ана шу учрашувларда тошкентлик сувга сакраш усталари ҳам иштирок этдилар. Спартакчи Е. Заводовская 3 метр баландликдаги трамплиндан сакраш мусобақасида биринчи ўринни эгаллади. «Меҳнат» кўнгилли спорт жамиятининг вакиллари бу мусобақаларда яхши натижаларга эришдилар. Н. Десятниченко иккинчи ўринни олди. Эркаклар орасида «Меҳнат» жамиятининг вакили А. Дригайло билан Ю. Москалев иккинчи ҳамда учинчи ўринларни эгаллашди. Ўн метр баландликдан сакрашда меҳнатчи С. Конделис ғолиб чиқди.

МАҲОРАТЛИЛАР ОЧКОСИ

Мамлакат футбол чемпионати иккинчи лига командалари ҳам мавсумни яхши якунлаш учун ҳаракат қилмоқдалар. Ҳар бир ўйин ғолиблик учун қизғин курашга айланяпти. Иккинчи лиганинг олтинчи зона командалари навбатдаги тур ўйинларини ўтказганларида ҳам ана шу кўзга яққол ташланиб турди.

Курганнинг «Зауралец» командаси билан Тюменнинг «Нефтяник» коллективи футболчилари ўйинининг асосий вақти мобайнида ҳеч қайси дарвозага тўп кирмади. Очколар тақдирини 11 метрлик жарима тўплари ҳал қилди. Бунда курганликлар 2:5 ҳисобида имкониятларни бой бериб қўйдилар. Семипалатинск спартакчилари ва Усть-Каменогорск «Восток» клуби футболчилари ўйини ҳам 11 метрлик тўплар якунида ажрим бўлди. Спартакчилар 5:4 ҳисобида ғолиб чиқдилар. Жиззахнинг «Труд» ва Тожикистоннинг Ленин райони вакили «Нефтяник» командалари учрашуви 2:0 ҳисобида тугади.

«Автомобилчи» (Термиз) — «Янгиер» ўйинида ҳар икки томон биттадан тўп киритди. Бунда очколарни маҳоратли командагина олишга муваффақ бўлди. Янгиерликлар автомобилчилар дарвозасига ўн бир метрлик белгидан 4 тўпга жавобан 5 тўп киритиб, ягона очко олдилар. «Трактор» (Павлодар) — «Динамо» (Целиноград) ўйини 3:1 ҳисобида тугади. Қизил Ўрда автомобилчилари Жезқазғаннинг «Енбек» футболчилари дарвозасига жавобсиз икки тўп киритдилар. «Андижанец» —«Янгиариқ» учрашуви 2:1 ҳисобида тамом бўлди. Фарғонанинг «Нефтяник» командаси футболчилари ўз майдонларида Жамбулнинг «Олатов» коллективи ўйинчилари йўллаган икки тўпни ўтказиб юбордилар, ўзлари эса биронта ҳам тўп киритолмадилар.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

Реклама ва эълонлар

ЎЗБЕКИСТОН ССР ДАВЛАТ ПЛАН КОМИТЕТИ ИЛМИЙ-ТЕХНИКА ИНФОРМАЦИЯСИ ВА ПРОПАГАНДАСИ ИНСТИТУТИНИНГ РЕФЕРАТИВ ТЎПЛАМЛАРИГА

ОБУНА ЭЪЛОН ҚИЛИНАДИ

«ЯНГИ ТЕХНИКА»

(ўзбек тилида)

Йилига 12 марта чиқади. Бир йиллик обуна баҳоси — 3 сўм 60 тийин, айрим сони — 30 тийин.

«Союзпечать» каталоги бўйича индекси — 75217.

«МЕХАНИЗАЦИЯ ХЛОПКОВОДСТВА»

(рус тилида)

Йилига 12 марта чиқади. Бир йиллик обуна баҳоси — 3 сўм 60 тийин, айрим сони — 30 тийин.

«СОЮЗПЕЧАТЬ» каталоги бўйича индекси — 75214.

«ХЛОПКОВАЯ ПРОМЫШЛЕННОСТЬ»

(рус тилида)

Йилига 4 марта чиқади. Бир йиллик обуна баҳоси — 1 сўм 20 тийин, айрим сони — 30 тийин.

«СОЮЗПЕЧАТЬ» каталоги бўйича индекси — 75215.

«ШЁЛК»

(рус тилида)

Йилига 4 марта чиқади. Бир йиллик обуна баҳоси — 1 сўм 20 тийин, айрим сони — 30 тийин.

«СОЮЗПЕЧАТЬ» каталоги бўйича индекси — 75216.

ТЎПЛАМЛАРГА «СОЮЗПЕЧАТЬ»НИНГ БАРЧА БЎЛИМЛАРИДА ЁЗИЛИШ МУМКИН.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 9.25 — ТОШКЕНТ. 9.30 — Янгиликлар. 9.40 — Ўқувчилар учун кўрсатув. 10.10 — **Сенимми, шошмай тур** (мультфильмнинг 6- серияси). 10.20 — Бахтли болалик. 11.00 — МОСКВА. 11.05 — Янгиликлар. 11.10 — «Будильник» 11.40— Совет Иттифоқига хизмат қиламан. 12.40 — Қишлоқ янгиликлари. 13.40 — Бугун — Ўқитувчилар куни. 14.00 — Спорт кўрсатуви. 14.40 — Халқаро панорама. 15.10 — Музикали киоска. 15.40— Киносаёҳатчилар клуби. 16.40 — Мультфильмлар. 17.10 — ТОШКЕНТ. 17.15 — Ўқувчилар учун кўрсатув. 17.45 — Бугун — Ўқитувчилар куни. 18.00 — Концерт. 18.45 — Ахборот. 19.00 — **Телеминиатюралар.** 19.40 — Ахборот. 20.00 — МОСКВА: **Футбол: «АРАРАТ» (Ереван) — «ДИНАМО»** (Москва). 22.00 — «Вақт». 22.30 — ТОШКЕНТ. «ЧАШМА». ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 10.00 — ТОШКЕНТ Ўқув кўрсатувлари. 17.10 —МОСКВА. 20.00 — ТОШКЕНТ. 20.30 — Цирк томошалари. 21.00 — **Сўқилга руҳсат** (бадиий фильм). 22.30 — МОСКВА. Концерт. 23.30 — Адабий учрашувлар. Ғафур Ғулом. УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 17.00 — ФРУНЗЕ КЎРСАТУВЛАРИ.

8 ОКТЯБРЬ—ДУШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 12.30 — МОСКВА. 18.30 — ТОШКЕНТ. 18.35 —Мультфильм, 18.45 — Сўнмас жасорат. 19.05—Ахборот. 19.20 — МОСКВА 20.10 — ТОШКЕНТ. Ўн минут музика. 20.20 — Ахборот. 20.40—**Ота** (2-қисм). 22.00—МОСКВА. «ВАҚТ». 22.30 — ТОШКЕНТ. Концерт. 23.00—Оламда нима гап? 23.15—Хоккей: «Динамо» (Москва) —«Трактор» (Челябинск). ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 18.30—МОСКВА. 19.20 — ТОШКЕНТ. Ҳужжатли фильмлар экрани. 19.40 — Спорт кўрсатуви. 20.10 — МОСКВА. Баскетбол бўйича Европа чемпионати. Финал. 20.50 — **Чорраҳадаги кишилар** (бадиий фильмнинг 1-серияси). 22.00—ТОШКЕНТ. «Прогресс» программаси. 22.30—МОСКВА. 23.15—ТОШКЕНТ. Ҳужжатли фильм. УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 17.30—ДУШАНБА КЎРСАТУВЛАРИ.

ТЕАТР

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 7/Х да **Қонли тўй**, 8/Х да **Ажаб савдолар.**

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА — 7/Х да **Ойдин** (кундуз соат 12 да). **Қачонгача мой ейсан** (кеч соат 7 яримда).

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — ИВАН АНИСИМОВ РАҲБАРЛИГИДАГИ ЎРГАТИЛГАН АЙИҚЛАР АТТРАКЦИОНИ (кеч соат 7 яримда, шанба ва якшанба кунлари — кундуз соат 12, 3 ва кеч 7 яримда).

КИНО

Сангам (ўзбек тилида) — НАВОИЙ номли (12.00, 16.00, 19.40).

Гул ва тош (ўзбек тилида) — «КЎКЧА» (11.00, 14.10, 17.10, 20.30).

Тузалмас одам — «ЎЗБЕКИСТОН» (жуфт соатларда), «СПУТНИК» (тоқ соатларда), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (10.00, 14.00, 18.00, 21.45).

Тақиқланган муҳаббат (11.00, 13.00, 17.00, 19.00), **Прокурор ўғли** (14.45, 20.45) — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ».

Иван Васильевич касбини ўзгартирмоқда — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун).

Привалов миллионлари (2 серия) — «ВОСТОК», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Қулфсиз эшик — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (12.00, 14.00, 16.00), «ДРУЖБА» (тоқ соатларда).

Ойна (тоқ соатларда), **Унинг ҳаётидаги эркаклар** (12.00, 16.00, 20.00): — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ».

Угай она — «ЧАЙКА» (жуфт соатларда).

Сиз ҳамма гапни айтмабсиз, Ферран! — «СПУТНИК» (жуфт соатларда).

ТОШКЕНТ ХАЛҚ ХЎЖАЛИК ИНСТИТУТИ

1974 йилда қуйидаги касбдаги мутахассислар ва раҳбар ходимларнинг малакасини оширишга

ШАРТНОМАЛАР ТУЗА БОШЛАДИ

Саноатни планлаштириш ва иқтисод, халқ хўжалигини планлаштириш, меҳнат иқтисоди, савдони планлаштириш ва иқтисод, бухгалтерия ҳисоби, корхоналарни автоматлаштирилган система билан бошқариш, илмий-техника информацияси, молия ва кредит.

Малака оширишга юборилган кишилар иқтисод бўйича олий маълумотли ва мутахассислик бўйича, камида 3 йиллик иш стажига эга бўлганлар қабул қилинади.

Мутахассислик ва тармоқлар бўйича 20—25 кишилик группалар ташкил қилинади.

Группалардаги малака оширувчилар тегишли министрлик ва идоралар таъминотида бўладилар.

ШАРТНОМАЛАР ТУЗИШ, МАШҒУЛОТЛАРНИ УТКАЗИШ ГРАФИГИНИ ҲАМДА УҚУВ-ТЕМАТИКА ПЛАНЛАРИНИ КЕЛИШИШ МУДДАТИ — 1 ДЕКАБРГАЧА.

Мурожаат учун адрес: Тошкент-63, Олмазор кўчаси, 183-уй.

ТОЖИКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ МОДДИЙ-ТЕХНИКА ТАЪМИНОТИ БОШ БОШҚАРМАСИ

16 ОКТЯБРДАН 19 ОКТЯБРГАЧА
ДУШАНБА ШАҲРИДА

Урта Осиё ва Закавказье республикаларидаги корхоналар ва ташкилотларда мавжуд бўлган ортиқча материаллар, ускуналар, комплект буюмлар, асбоблар, эҳтиёт қисмлари ва бошқа маҳсулотларни сотиш бўйича

ЎРТА ОСИЁ ЯРМАРКАСИНИ ЎТКАЗАДИ

Ярмаркада қатнашиш учун корхоналар, ташкилотлар, колхозлар, совхозлар, министрликлар ва идораларнинг вакиллари таклиф қилинади.

ЯРМАРКА ҚАТНАШЧИЛАРИ САВДО ШАРТНОМАЛАРИНИ ТУЗИШГА ҲУҚУҚ БЕРУВЧИ КОРХОНАНИНГ ГУВОҲНОМАСИГА ЭГА БЎЛИШЛАРИ КЕРАК.

ЯРМАРКА 16 октябрь эрталаб соат 10 дан бошлаб С. Айний номидаги опера ва балет театри биносида ишлайди.

Мурожаат учун адрес: Душанба—734025, Чехов кўчаси, 10/17-уй, телефонлар: 2-70-42, 2-85-38.

Чилонзор район ошхоналар тресті коллективи трест директори И. И. Алимовга онаси

Мастура АЛИМОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг коллективи цех бошлиғи С. И. Йўлдошевга онаси

Қутби КАРИМОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия билдиради.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700.029, ГСП, Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, № 26 ◆ ТЕЛЕФОНЛАР

Эълонлар — 338142
коммутатор — 330249 дан 330258 гача

Б.—237. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64583. Р. 04333.